

GRADISOV VESTNIK

GLASILO DELOVNIH LJUDI OZD GIP GRADIS

Leto XXII

Ljubljana, februar 1980

štev. 262

Tudi v letu 1979 — uspešni

Februar je že minil in v vseh Gradisovih tozdih so pripravili razprave o zaključnih računih 1979. Delavci v vsakem TOZD morajo kritično pretehtati poslovanje in gospodarjenje v minulem letu in sprejeti ukrepe za odpravo oziroma izboljšanje morebitnih pomanjkljivosti. Seznaniti se morajo tudi z gospodarskimi gibanji v letošnjem letu, to je v letu 1980 ter hkrati poznati vsebino dogovora ter skupščinsko resolucijo, še posebej na področju delitve, saj vsi vemo, da je to področje, ki posameznika še kako zanima. Hkrati z akcijo zaključnih računov naj bi sprejemali še gospodarski načrt za leto 1980 za svoj tozd. Sestavljanje zaključnega računa je težavno delo, saj morajo računovodski delavci uskladiti zelo veliko število raznih knjigovodskih podatkov.

Poleg tega, da je vsak delavec seznanjen z rezultati poslovanja svojega tozda, ga kot pripadnika Gradisa zanimajo tudi najpomembnejši podatki o poslovanju celotnega Gradisa. Zaradi že omenjenega zamudnega in natančnega dela pri sestavljanju zaključnih računov za posamezne tozde lahko govorimo le o glavnih značilnostih poslovanja v preteklem letu. Tudi v članku v današnjem Gradisovem vestniku so podatki le ocena poslovanja. V prihodnji številki pa vas bomo lahko seznanili z natančnimi številkami, še posebej s tistimi, ki se bodo nanašale na delitev doseženega čistega dohodka na osebne dohodke in sklade.

Za boljše samoupravljanje in informiranje

Da bi lahko izrabljali samoupravljalne možnosti, ki nam jih ponujajo naši objektivni pogoji, so potrebne določene lastnosti. Te lahko razvrstimo v skupine: informiranost, vzgoja in izobrazba ter motivacija.

Informiranost

Nihče ne more samoupravljati, pravilno odločati, če nima zadosti ustreznih informacij. Brez le-teh izgublja samostojnost in se zato nujno ravna po drugih. Za samoupravno odločanje in urejanje medsebojnih odnosov so potrebne ogromne količine informacij. Te na eni strani lahko bogatijo znanje, na drugi strani pa nas, ker jih je toliko, begajo. Predvsem se moramo naučiti informacije sprejemati selektivno in poiskati prav tisto, ki jo potrebujemo.

Informacijski material se nabira in kopiči z vrtočlavo naglico in zato

mora biti dostopen v dvojnem smislu: 1. potrebne, informacije morajo biti vedno pri roki in 2. biti morajo vsakomur razumljive, kajti v nasprotnem primeru so neuporabne, pa čeprav so pri roki.

Vzgoja in izobraževanje

Na vseh področjih življenja se samoupravljalci srečujemo z nešteti strokovnimi informacijami. Za razumevanje le-teh je potrebna določena stopnja izobrazbe in razgledanosti. Gre predvsem za funkcionalno izobrazbo, kajti brez razumevanja informacij je celotno dejanje podobno »pogovoru z gluhihimi«.

Toda izobraževanje je samo ena stran problema: samoupravljalec je lahko dobro izobražen, pa vendar, če ni ustrezno vzgojen in če ni sprejel določenega sistema stališč, pojmovanj in družbenih vrednot, ki se skladajo s samoupravno socialistično družbo, lahko to svojo izobrazbo uporabi ne samo v korist, ampak tudi za nasprotovanje samoupravljanju in socializmu.

V tem procesu ima odločilno vlogo marksistična izobrazba. Ne smemo prezreti tega, da je znanje samo po sebi mrtvo in da je šele vzgoja tista, ki znanje aktivira. To pomeni, da mora biti samoupravljalec v izobrazbenem in političnem smislu usposobljen za dojetje in ocenjevanje informacij, da se v fazah odločanja ne bo ravnal po trenutnem stanju, ampak bo sodeloval z lastno racionalno in moralno presojo.

Motivacije

Celo tedaj, ko ima posameznik nasploh pozitivna stališča do samou-

pravljanja in do socializma in če je še tako pravilno vzgojen in dobro izobražen, ni nujno, da bo bil vedno motiviran za aktivno sodelovanje v samoupravljanju in medsebojnem obveščanju. Prav ta tretji činitelj — motiviranost — je bila dosedaj precej zanemarjena.

Pomen informacij, vzgoje in izobraževanja je bil zelo zgodaj opredeljen. Vprašanje motivacije pa je bilo bolj poredkoma omenjeno, morda zaradi mnenja, češ da vsakdo želi in hoče sodelovati, če ima le možnosti in če je za to ustrezno usposobljen.

Tako smo prišli do vprašanja, kaj storiti za polno vključevanje vseh v medsebojno obveščanje in samoupravno aktivnost.

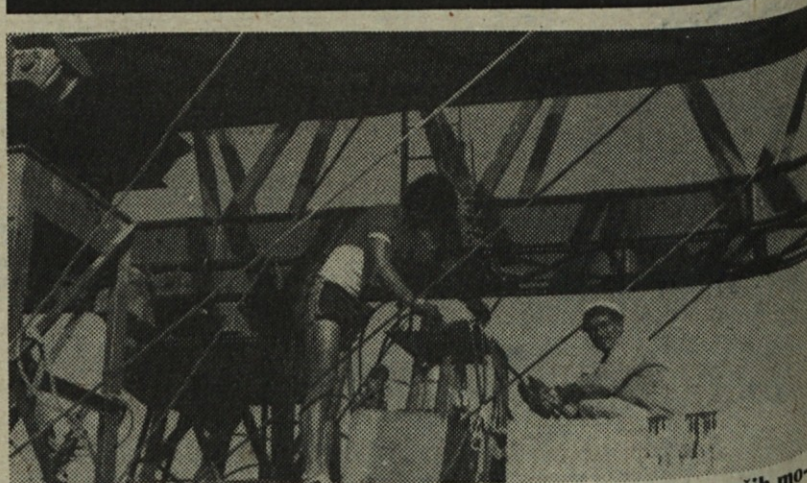
V vsakem posamezniku tli, v povezavi z ostalimi motivi, močna potreba po soudeležbi v družbenem dogajanju, potreba po soodločanju o družbenih zadevah, potreba po

samoupravljanju. Posameznik doživlja največje trenutke sreče tedaj, kadar dela po svojih vrednotah in ugotavlja, da je njegovo ravnanje in delo v okolju ugodno sprejeto in priznано.

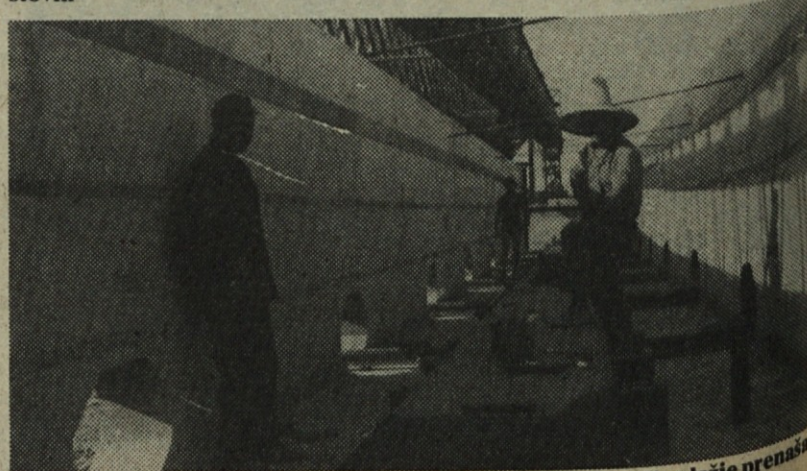
Prav to moramo upoštevati in poskušati ustvariti resnično komunikacijo med vsemi v združenem delu, ustvariti moramo tak dogovor, da bomo drug drugega razumeli.

Če si bomo prizadevali, da bi naše informiranje postajalo vedno bolj javna tribuna delovnih ljudi, potem lahko računamo, da bodo ljudje sprejeli to dejavnost za svojo; da bodo brez pomislekov in strahu ter kritično izrazili mnenja, prepričanja, načenjali probleme, stališča drugih, predloge, zahtevali sprotne reševanje problemov pri delu in nazadnje se bodo čutili varne tudi tedaj, ko bodo potrebovali pomoč kolektiva pri reševanju lastnih problemov.

Še vedno v Amari

Prednapenjanje elementov se dosti ne razlikuje od tistega na domačih mostovih

Včasih tudi senca betona malo pripomore, da se azijska vročina lažje prenaša

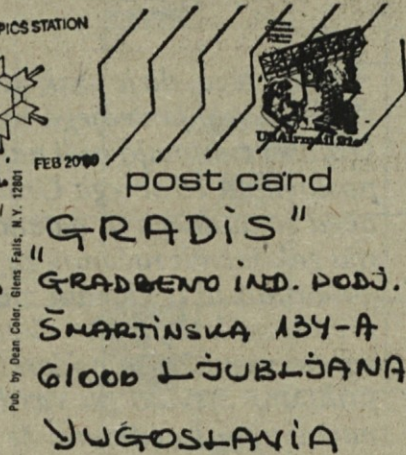

Greeting from
Lake Placid, N.Y.

LAKE PLACID, NEW YORK

OLYMPIC SKI JUMPS
The new 70 and 90 meter Ski Jumps built for the XIII Olympic Winter Games are considered to be the finest in the world. Jumps of over 115 meters (377 ft.) on the 90 meter jump have been made in Pre-Games contests.

12. Lake Placid postcard
najlepše pozdrave
olimpijci! (prejeto) William
Vojar Romanica Gaićnik
Ljubljana
T. Vojar
B. Ljubljana
S. R. K. Dean

Ocena našega dela je pred nami

Kot kažejo ocene, smo lani v Gradisu obračunali 6,85 milijard dinarjev celotnega prihodka, kar je za 30 % več kot leto prej. Stroški so se povečali za enak odstotek, kar pomeni, da ekonomičnosti nismo uspeli izboljšati. Dohodek v višini 1.86 milijarde din se je povečal za

29 % in presega planirani dohodek za 4 %. Po plačilu vseh obveznosti, katere ocenjujemo na 527 mio din, nam je ostal čisti dohodek, s katerim moramo pokriti naše osebne dohodke, povečati naše sklade ter del nameniti za tiste obveznosti, ki se pokrivajo iz čistega dohodka.

drugače povedano v 200 dneh. Donosnost teh sredstev se torej ni povečala, temveč je celo nižja kot leto poprej za 1 %.

Delavci in produktivnost

V letu 1979 nas je bilo povprečno zaposlenih 7.440 delavcev. Imeli smo tudi več kot 700 vajencev. Število zaposlenih se je povečalo za 4 %.

Produktivnost, ki jo prikazujemo z vrednostjo lastne proizvodnje na efektivno uro, se je povečala od 249 na 326 din ali za 9 %.

Osební dohodek na delavca se je v poprečju (brez terenskega dodatka, znižanih denvnic in drugih prejemkov) povečal od 5.599 din na 7.132 din. Povečanje je za 27,4 %. Če pa pri tem upoštevamo še porast cen življenjskih potrebščin, ki so se v letu dni podražile za 24,1 %, so se naši osebni dohodki realno povečali za 2,5 % — kar je še vedno več kot je slovensko poprečje.

Na koncu moramo še pogledati naš glavni kazalnik uspešnosti poslovanja — dohodek na pogojno uro (D,ph), ki znaša 55,40 din. Povečal se je za 22 % in je za 2 % višji od planiranega.

Navadno prikažemo nekaj najpomembnejših podatkov v preglednici.

Sestavina	Leto 1978		GN 79		Leto 1979		Indeksi		
	mio din	%	mio din	%	mio din	%	79/78	79/6a	-79
Vrednost proizv.	5.043	96	5.791	95	6.717	98	133	116	
Vrednost lastne proizv.	3.405	65	4.104	67	4.608	67	135	112	
Celotni prihodek	5.277	100	6.096	100	6.847	100	130	112	
Stroški	3.750	71	4.205	69	4.881	71	130	116	
Amortizacija	92	2	106	2	110	2	120	104	
Dohodek	1.435	27	1.786	29	1.855	27	129	104	
Obveznosti	403	8	469	8	527	8	134	115	
Osební dohodki	690	13	857	14	894	13	130	104	
Skladi	342	6	460	7	434	6	127	94	

Za 4 % presegajo plan tudi osebni dohodki, v primerjavi z letom 1978 pa so večji za 30 %. Ta porast je — zdaj še po oceni — za eno odstotno točko večji, kot je porast dohodka, kar predstavlja kršitev resolucije in tudi internih meril. Ker gre za oceno in je razlika med porastom dohodka in osebnih dohodkov zelo majhna, lahko predvidevamo, da bo po končanih podatkih slika ugodnejša. Pri tem je veliko odvisno od zadržanja (vzdržnosti) nekaterih tozdov, kjer bi morebiti še lahko kaj upravičeno delili za OD po uspehu za leto 1979.

Kaj ostaja in za kaj

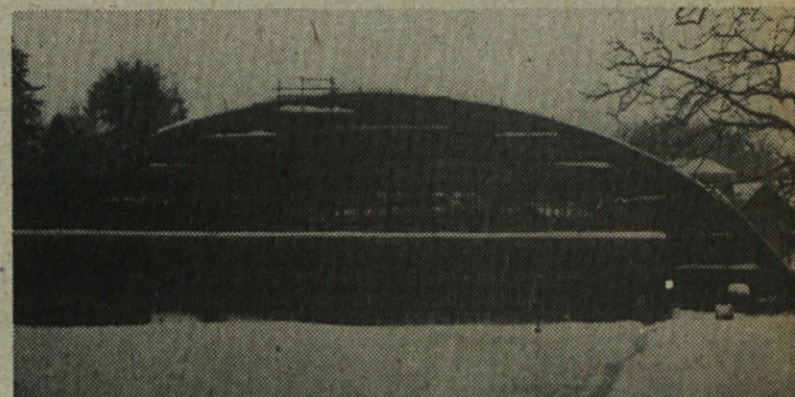
Ostanek dohodka — kot razlika med čistim dohodkom in osebnimi dohodki znaša 434 mio din. V večini tozdov namenijo za stanovanjsko izgradnjo 9 % od osebnih do-

hodkov; to pomeni, da bomo pri ocenjeni višini osebnih dohodkov 894 mio din, za stanovanjsko izgradnjo namenili 62 mio din. Rezervni sklad je tudi določen — najmanj 2,5 % od doseženega dohodka. To pomeni 46 mio za rezervni sklad. Ostanek je namenjen za povečanje poslovnega sklada in za naše potrebe, ki se krijejo iz sklada skupne porabe. Ocene kažejo, da bo šlo v sklad skupne porabe 116 mio din in v poslovni sklad 209 mio din. Ostanek dohodka, namenjen za sklade, se je v primerjavi z letom 1978 povečal za 27 %, je pa nekoliko nižji od planiranega — za 7 %.

Za doseg takih rezultatov smo porabili sorazmerno visok znesek osnovnih in obratnih sredstev — 3,80 milijarde din, kar pomeni, da smo jih obrnili v letu dni 1,8-krat, ali

V Gradisu je bila seja predsedstva zveznega sindikata gradbenih delavcev Jugoslavije, ki jo je vodil predsednik Jovo Nikinović. Razprava je tekla o delitvi dohodka, o dohodkovnih odnosih in ostalih problemih vezanih na gradbeništvo v Jugoslaviji

Pokrito drsališče na Bledu

Pokrito drsališče na Bledu še vedno v gradnji

Pred letom dni so pričeli delavci našega tozda GE Jesenice s pripravljalnimi deli za gradnjo pokritega umetnega drsališča. Prvi rok za konec gradnje je bil lanski september, potem pa se je zaradi finančnih težav ta datum vse bolj pomikal tako, da dela na drsališču še vedno potekajo. Kakor hitro oziroma po-

časi priteka denar tako tudi napreduje gradnja.

Drsališče je že pred novim letom bilo pod streho, sedaj pa delajo v njegovi notranjosti. Blejsko pokrito drsališče bo lahko sprejelo čez 3.000 gledalcev. Na tribunah bo 2.200 sedišč in okoli 10.000 stojšč.

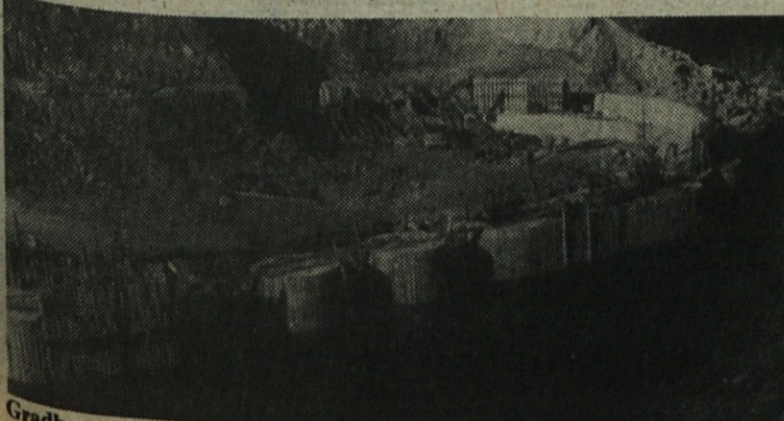
C. P.

Vse po načrtu

Na gradbišču solkanske elektrarne je zelo živahno. Nizka voda, sneg v gorah se na srečo še ni pričel topiti graditeljem omogoča nemoteno delo pri zapiranju gradbene jame. Še nekaj tednov take srečne,

nizke vode, pa bo gradbena jama povsem zavarovana, razen pred najvišjimi vodami. Kot veste, solkansko elektrarno gradijo naši mariborski tovariši.

M. PIRJEVEC

Gradbena jama na solkanski elektrarni bo kmalu povsem zavarovana — foto: Marko Pirjevec

Jeseničani v novem poslovnem letu in srednjeročnem obdobju

»Na koncu prejšnjega leta smo se v našem tozdu precej angažirali okoli analize stanja v obdobju 1975—79 in na izdelavi srednjeročnega plana 1981—85,« je povedal direktor tozda Božidar Lukač. »Rezultati, dobljeni v tej analizi, so pokazali, da naš tozd v okviru Gradisa zaostaja in nazaduje.«

Jeseniški tozd — kako naprej?

»Kot ilustracija zgornje trditve je število delavcev in celotni prihodek tozda v letih 1972 in 1979 v primerjavi z Gradisom kot celoto in gradbenimi tozdi:

Število delavcev:	1972	%	1979	%	razlika %
1. TOZD Jesenice	530	11,60	670	9,48	— 2,12
2. Gradis DO	4.792		7.064		
3. Gradbeni tozdi	3.599	14,72	5.266	12,72	— 2,00

Iz tabele je razvidno, da se je delež naših delavcev v Gradisu zmanjšal od 11,60% na 9,48%, med gradbenimi tozdi pa od 14,72% na 12,72%. To pomeni, da so se v tem obdobju precej bolj razvijali obrati kot pa gradbeni tozdi.

Celotni prihodek:	1972	%	1979 (GN)	%	razlika %
(v 1.000 din)					
1. TOZD Jesenice	115.369	13,70	425.800	7,39	— 6,49
2. Gradis DO	840.297		5.758.895		
3. Gradbeni tozdi	649.894	17,70	4.070.262	10,46	— 7,24

Še bolj zaskrbljujoče je zaostajanje in nazadovanje po kazalcu celotnega prihodka. Tako je naš delež v celotnem prihodu Gradisa znašal leta 1972 13,70%, lansko leto pa le 7,39%. Naš položaj med gradbenimi tozdi je po tem kazalcu še bolj zaskrbljujoč, saj se je naš delež zmanjšal od 17,70% na le 10,46%. Kronično nizka vrednost čiste proizvodnje na učinkovito uro je že dolgoletni problem, ki ga nismo uspeli rešiti.

Na drugi strani pa je tozd Jesenice bil do leta 1975 skoraj edini graditelj mostov v Gorenjski regiji, nakar smo na tem področju tehnološko zaostali, verjetno tudi zaradi nejasnega in ozkega koncepta tozda Nizke gradnje Maribor in neustrezne organiziranosti v delovni or-

ganizaciji.

Zadovoljni nismo tudi z družbenopolitično aktivnostjo naših delavcev. Ta pasivnost je za širše družbene probleme občine sicer razumljiva, saj večina delavcev tozda živi v začasnih ali stalnih delavskih naseljih in so njihovi življenjski interesi še vedno povezani s krajem stalnega bivanja.

Specializacija je nujna

»Tehnološko je naš tozd opremljen za izvajanje vseh vrst visokih in industrijskih gradenj brez kakršne koli posebne note specializiranosti. Menimo, da bi vsak naš tozd moral imeti neko specializacijo oziroma posebno usposobljenost, ne pa da smo skoraj vsi tozdi splošna grad-

bena podjetja brez lastne gradbene note.

Tudi na Jesenicah se bomo morali specializirati, podobno kot Nizke gradnje za mostove, Koper za luško gradnjo ipd., in prav pri tem precej računamo na naš razvojni oddelek. Nakazali smo že tudi nekatere možnosti za specializacijo kot npr.:

— gradnja betonskih cestišč — k nam betonska cestišča še niso prodrli, vendar bo ob sedanji naftni krizi v kratkem času sigurno tudi pri nas prišlo do zahtev po betonskih cestiščih,

— tunnelska gradnja — menimo, da bi Gradis v sodelovanju z nekaterimi specializiranimi delovnimi organizacijami bil sposoben prevzeti gradnjo tunela Karavanke z vsemi spremljajočimi objekti in s cestnimi povezavami;

— globoko fundiranje — menimo, da bi se Gradis kot celota moral ukvarjati z globokim fundiranjem, za kar smo se že dalj časa pripravljali, vendar akcija še ni stekla,

— brizgani betoni — upamo, da Gradis ne bo zamudil priložnost pri betonskih cestiščih in tudi pri brizganih betonih. Gradnja tunela je povezana z brizganimi betoni, in ker v Sloveniji še ni podjetja, ki se s tem ukvarja, vidimo tudi v brizganih betonih možnost naše specializacije,

— gradnja cest — žalostno je, da smo se kot edini graditelji avto cest izločili iz te dejavnosti in naša naloga v srednjeročnem obdobju bi bila, da se spet aktiviramo na tem področju,

— gradnja montažnih hiš skupaj z LIO — naš tozd bi se specializiral za gradbena dela pri montažnih hišicah, LIO pa je tako že usmerjen na montažna dela. Tako sodelovanje smo v praksi preizkusili v Crni gori in rezultati so pozitivni.

— Gradnja mostov skupaj z Nizkimi gradnjami — mi bi se specializirali za spodnjo konstrukcijo, Nizke gradnje pa so že za zgornjo.

Zaposlenost

Število zaposlenih je od leta 1975 do 1978 bilo v rahlem upadanju, in sicer povprečno za 2,7%. Največji upad smo zabeležili pri ročnih delavcih, celo 11,3%. Za letošnje leto predvidevamo 762 zaposlenih, tako da se v petletnem obdobju 1975—80 število zaposlenih ne bo spremenilo. Kvalifikacijski sestav zaposlenih se v obravnavanih letih ni spremenil.

Zaposlenost delavcev z nižjo strokovno izobrazbo, ki so razporejeni na opravilih z zahtevano srednjo ali višjo izobrazbo, se manjša. Visok primanjkljaj se kaže pri delavcih z višjo in visoko izobrazbo, ki se ne manjša.

V strukturi zaposlovanja ročnih delavcev je še precej visoko število nekvalificiranih delavcev, saj je leta 1976 preko 100 nekvalificiranih delavcev razporejenih na opravila za katera je potrebna polkvalifikacija ali priučenost.

Standardno pa se kaže pomanjkanje visoko kvalificiranih delavcev. V lanskem letu nam je primanjkljaj bilo tudi 9 KV delavcev, pri čemer manjkaj pri priučenih delavcih je še večji.

Kadrovska problematika je zelo pereča

Kvalifikacijski sestav zaposlenih se v zadnjih petih letih ni bistveno spremenil, tako na področju fizičnih kakor tudi na področju umskih del.

Prizidek upravni stavbi za LIP Bled je končan

Mesim Alibašić pluzi sneg do tozda na Jesenicah

Uspel referendum za GAST

Referendum, ki je bil 26. februarja v Gradisu, Slovenija ceste — Tehniki in Primorju iz Ajdovščine, je uspel. Tako je ustanovljena nova poslovna skupnost — GAST, ki pomeni kvalitetnejši premik v povezavi med temi gradbenimi podjetji. Rezultati glasovanja po tozdih so različni, od najnižjega — 51,30 % ZA v GE Ljubljana do najvišjega — 75,40 % ZA v Kovinskih obratih Ljubljana. V celotnem Gradisu je 66,04 % delavcev glasovalo ZA združitev v poslovno skupnost GAST.

- gradnja avto ceste Naklo—Ljubljana,
- stanovanjska gradnja na Jesenicah in v Kranju,
- gradnja stanovanjsko-poslovnega centra na Jesenicah,
- gradnja turističnih stanovanj v Kranjski gori in Bohinjski Bistrici,
- rudnik urana Žirovski vrh, ki je že v gradnji in je naš tozd nosilec vseh del,
- gradnja hotelskih objektov v Bohinju, Bovcu, Bledu in Kranjski gori.

Standard zaposlenih

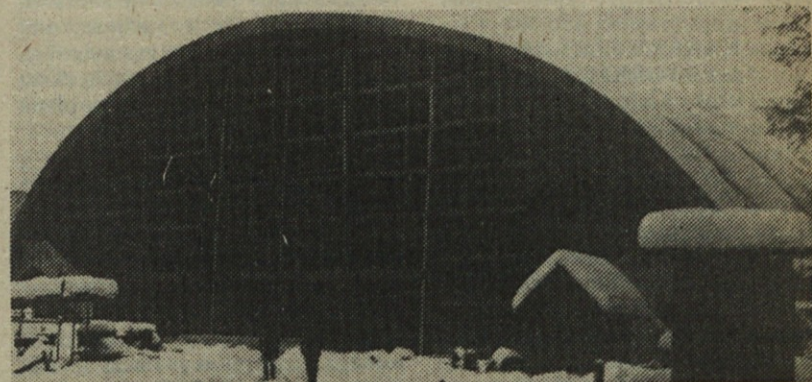
V srednjeročnem obdobju 1981—85 bomo morali posvetiti večjo skrb družbenemu in osebnemu standardu naših delavcev. Gre predvsem za pridobivanje novih stanovanj na celotnem področju

Gorenjske regije. Možnost nakupa stanovanj je na našem področju bila zadnje čase slaba. V naslednjem obdobju se nam nudijo večje možnosti za nakup stanovanj, predvsem s pospešeno gradnjo stanovanj na Koroški Beli, na Planini v Kranju, Jesenicah in Radovljici. Na Jesenicah bomo skupaj z Železarno gradili stanovanjski blok in tako omilili pomanjkanje stanovanj.

Vlaganj v nove zmogljivosti samskih domov v tem obdobju ne predvidevamo, temveč samo izboljšanje njihovega standarda; to pomeni, da moramo delavskim naseljem nameniti še večjo skrb kot doslej.

Večja sredstva bomo morali zagotoviti tudi za potrebe športno-rekreacijske dejavnosti.

CVETO PAVLIN

Kakor priteka denar, tako napreduje tudi gradnja drsališča na Bledu

moramo v naslednjem srednjeročnem obdobju izboljšati kadrovske strukture, tako da leta 1985 v tozdu ne bi imeli nekvalificiranih delavcev.

Zainteresiranost za delo v tujini

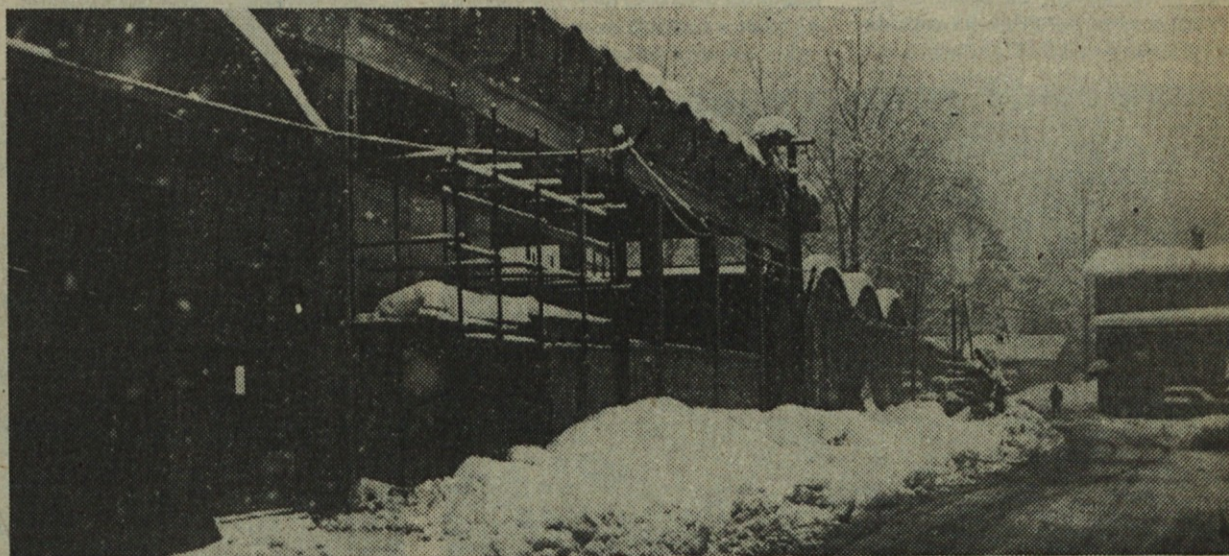
Naš tozd ni neposredno zadolžen za izvajanje del v tujini. Podpirali bomo vsa prizadevanja za nastop Gradisa v tujini, vendar nič več pod dosedanjimi pogoji. Menimo, da bi za vsako ponudbo v tujini moral biti znan nosilec posla, eden od Gradisovih tozdzov, ki bo s polno odgovornostjo prevzel dela, ostali tozdi pa naj bi pri gradnji sodelovali po principu dohodkovnih odnosov. Prav na gradbišču Amara v Iraku se čuti ta pomanjkljivost. Tudi naš tozd je v slučaju potrebe pripravljen prevzeti, s polno odgovornostjo, gradnjo objektov v tujini.

Leto 1980 je ugodno za naš tozd

Letos, kakor tudi v srednjeročnem obdobju 1981—1985 se bomo trudili, da bomo pridobili dela na vseh področjih našega dosedanjega delovanja, predvsem v občinah Jesenice in Kranj ter Radovljica, Škofja Loka in Tolmin. V primeru potrebe smo pripravljeni sodelovati z drugimi gradbenimi tozdi pri izvedbi skupaj prevzetih del.

Ocenjujemo, da so tržne prilike za naš tozd v obdobju 1981—1985 zadovoljive, seveda če ne bodo restriktivni ukrepi zavrli načrtovanih investicij. Za naš tozd in Gradis kot celoto so po obsegu in zahtevnosti del zanimivi predvsem naslednji načrtovani projekti:

- gradnja tunela pod Karavan-kami z vsemi spremljajočimi objekti in s cestnimi povezavami,
- gradnja nove jeklarne na Jesenicah, ki je največja načrtovana investicija v Sloveniji v letih 1981—85
- gradnja tovarne jeklenega korda za Savo Kranj, ki je za jeklarne na Jesenicah druga največja investicija na Gorenjskem,
- gradnja hidrocentral Mavčiče in Kobarid,

Mizarsko-tesarska delavnica na Jesenicah je še vedno v gradnji

lavcev. Vse to pa kaže splošno pomanjkanje kvalificiranih delavcev v celni panogi. Zaradi težavnosti gradbenega poklica se le redki odločajo zanj. Za ročna dela v tem poklicu ugotavljamo, da med Slovenci ni zanimanja. Pri delavcih iz drugih republik pa ugotavljamo zelo močan trend vračanja v svoje republike; in to prvič zaradi zelo močne aktivnosti na področju gradbeništva skoraj v vseh republikah in drugič, zaradi minimalnih razlik v prejemkih pri nas in v drugih republikah, ki so včasih manjše od 1.000,00 dinarjev.

Problem skušamo reševati s šolanjem učencev, vendar ugotavljamo, da je število učencev v stalnem upadanju, tako da je od leta 1975 od 41 padlo na 35 leta 1979-80. Poprečna stopnja upadanja tako znaša 5,3 %.

Ker kadrujemo učence večinoma iz drugih republik, ima to vrsto negativnih posledic:

- kasnejše slabo vključevanje v vsa področja družbenopolitičnega življenja v kraju, kjer združujejo delo,
- po končani učni dobi se vse več učencev vrača v rojstni kraj,
- za poklic gradbenega delavca se odločajo pretežno otroci s slabim uspehom v osnovni šoli in zato so tudi rezultati v kasnejšem šolanju slabši in njihova delovna sposobnost manjša,
- učenci so v šoli dodatno obremenjeni z učenjem slovenskega jezika,
- učenci so odtujeni od svojih staršev, prepuščeni cesti, kar ima pri nadaljnjem formiranju njihove osebnosti negativne posledice.

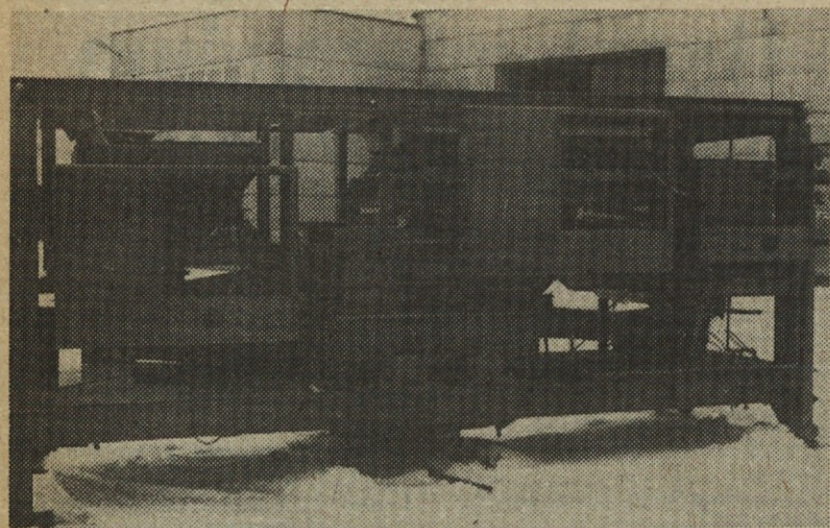
Ta situacija je iz leta v leto vse slabša. V tozdu upamo, da se bo z uvedbo usmerjenega izobraževanja stanje vsaj nekoliko izboljšalo.

Gradbeniški poklic bi morali imeti tako družbeno mesto, da bo aktualen in ne rezerviran le za učence iz manjših republik. Manj razvite republike se vse bolj intenzivno razvijajo in to slovensko gradbeništvo že krepko čuti.

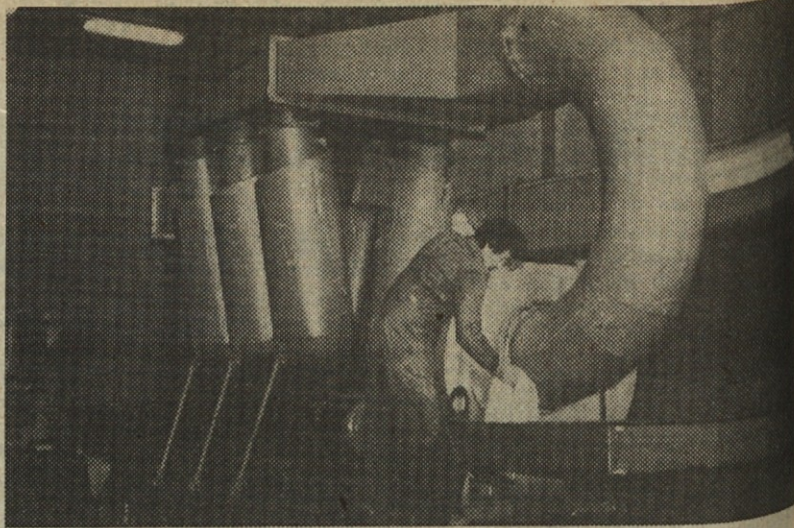
Število strokovnjakov s srednjo in višjo šolo se je rahlo povečalo, zato krbljujoče pa je zmanjšanje strokovnjakov z visoko izobrazbo. Upamo, da bomo to upadanje zavrli v letošnjem letu stanje nekoliko popravili.

Izobraževanju ob delu bomo tudi bodoče dajali prednost, kljub temu da ugotavljamo, da je strokovna sposobnost naših delavcev vse slabša. Za tako stanje je več vzrokov:

- dobri delavci zaradi večjega zaslužka odhajajo v tujino, ali pa se zaradi minimalnih razlik v osebnem dohodku vračajo v svoje republike,
- dotok usposobljenih delavcev je praktično usahnil in zato smo pripravljeni sprejemati manj usposobljene in nekvalificirane delavce. Zaradi tega je produktivnost nizka in je pod Gradisovim poprečjem.
- naša slaba organiziranost. Z uvedbo specializacije v tozdu pričajemo boljšo usposobljenost delavcev in večjo produktivnost.
- Z ustreznimi letnimi programi

Dozirno mešalna naprava asfaltne baze je še na dvorišču in čaka na prevoz v Amaro

Ciklon za asfaltno bazo

KO Maribor v novem poslovnem letu

»V Kovinskih obratih Maribor smo v letu 1979 naredili velik skok v realizaciji zastavljenega plana,« je povedal direktor **Rajko Purnat**. »Celotni prihodek smo dosegli v višini 230 milijonov dinarjev, dohodek 79 milijonov dinarjev in maso za osebne dohodke v višini 32 milijonov dinarjev. Ob povprečno zaposlenih 241 delavcih je bil osebni dohodek v povprečju okoli 7.600,00 dinarjev.«

KAKŠEN JE PLAN ZA LETOŠNJE LETO?

»Za letošnje leto smo planirali celotni prihodek v višini 307 mio. din, dohodek 100 mio. din in maso za osebne dohodke 41 mio. din. Gre za povečanje pri celotnem prihodku za 38 %, pri dohodku za 39 % in pri masi za osebne dohodke za 35 % glede na preteklo leto. Upamo, da bomo z dograditvijo organizacije dela, z raziskavami tržišča, z dodelavo sistema nagrajevanja po delu in z racionalnejšim izkoristkom delovnega časa ta plan tudi dosegli. Zato tudi pričakujemo, da bo letos povprečni osebni dohodek na zaposlenega okoli 10.000,00 dinarjev.

Leto 1979 je bilo zelo dobro in če bi bilo leto 1980 vsaj približno tako kot prejšnje, bi bili vsi v Kovinskih obratih več kot zadovoljni. Zavedamo se, da bo letošnje leto izredno težavno zaradi situacije na tržišču in ker sredi osvajanja nove proizvodnje pogosto pride do nepredvidenih težav, vendar upamo, da bomo uspešno prišli do zastavljenega cilja.

Naše vodilo je in bo tudi v bodoče — zastavljene plane, cilje moramo dosegati in če je le možnost, tudi presehati. Plan, ki si ga zastavimo na začetku leta, mora biti vodilo skozi vse leto in za uresničitev tega plana smo odgovorni vsi.«

UKREPI ZA BOLJŠE POSLOVANJE

Kaj boste še naredili, da bo zastavljen plan res dosežen?

»Ko govorimo o boljši organizaciji dela ne moremo mimo dejstva, ki ga potrjujejo raziskave, da od celotnega časa prebitega na delu izkoristimo za delo le 55 %. Če bi nam uspelo povečati izkoristek časa prebitega na delu vsaj na 65 %, bi zgornji plan z lahkoto dosegli.

Na boljše poslovanje naj bi vplival

tudi sklep delavskega sveta, ki pravi — neplačanih opravičenih izostankov iz dela ne sme biti. To pomeni, da vsak delavec, ki mora biti na delovnem mestu zaradi kakršnegakoli opravičenega razloga odsoten določeno število ur, mora pri odhodu povedati, kdaj bo te ure nadomestil, ne pa da bi le-te imel neplačane kot je to bila dosedanja praksa. S tem ukrepom bomo bistveno zmanjšali upravičene izostanke na resnično opravičene, kajti sigurno je, da bo vsakdo premislil, ali ne obstajajo še kakšne druge možnosti za ureditev zadeve, zaradi katere bi moral biti odsoten z dela, kot pa da popoldan nadomešča izgubljene ure.

Razen tega bomo uvedli nadzor nad bolniki na domu in s tem zmanjšali število »bolnih« delavcev. Taka kontrola je pri ljudeh nepopularna, vendar je to po mojem mnenju bolj vpljudnostni obisk bolnika na domu kot pa kontrola, kajti vsak tak ukrep kaznuje le kršitelje, ne pa tiste, ki ga upoštevajo.

Že lansko leto smo uspeli zmanjšati število nadomestnih ur na delavca. Leta 1978 smo imeli 340 nadomestnih ur na delavca, lani pa 315.

Zato je tudi indeks 93 zelo ugoden. Z navedenimi ukrepi ga bomo še zmanjšali.

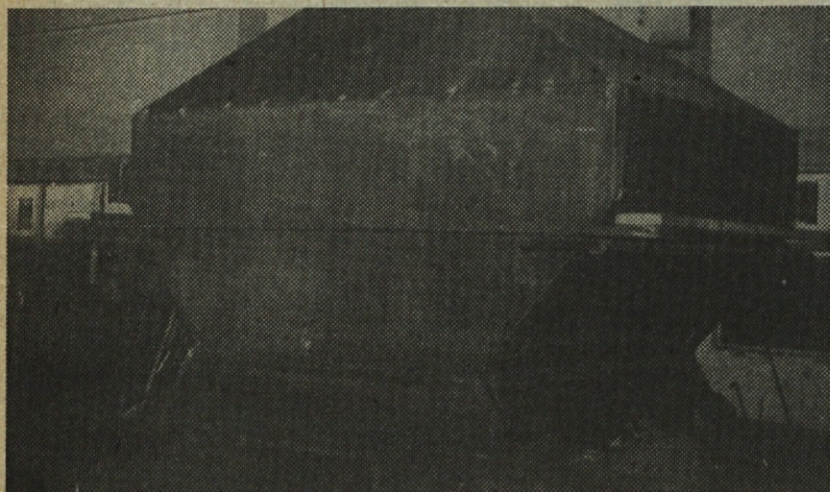
Razen tega smo se lansko leto tudi nekoliko kadrovsko okrepili in zaposlili nekaj novih mladih strokovnjakov in prvi sadovi se že kažejo.

IDEJNI PROJEKT ZA ASFALJNI FINIŠER JE NAREJEN

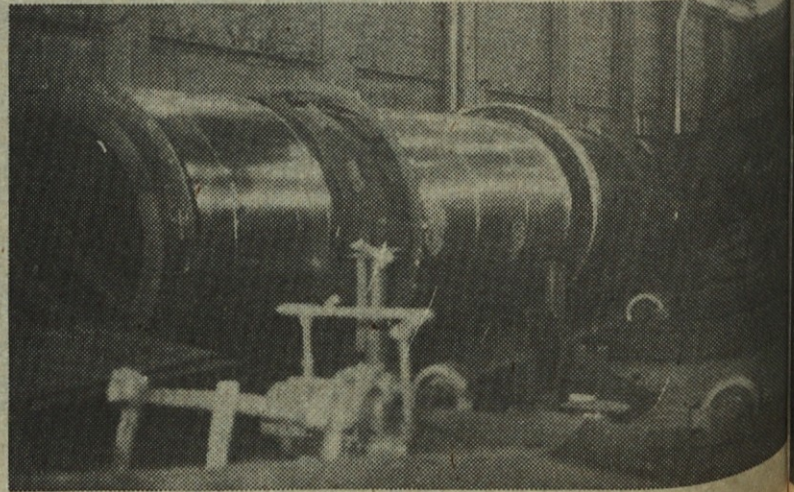
»Delamo tudi na novih proizvodih. Tako bomo izdelali novi 500-litrski mešalec, ki bo pravzaprav funkcionalno izpopolnjen in nekoliko oblikovno spremenjen obstoječi 500-litrski mešalec. Zaključujemo tudi na 1.000-litrskem mešalniku za betonarne, ki bi ga radi spomlali letos prikazali na specializirani sejmi gradbeništva v Zagrebu. temi deli izredno hitimo, prvič zato, ker so izredne potrebe na tržišču, drugič zato, ker tudi drugi proizvajalci takih strojev ne počivajo.«

Kako napredujete z noviteto vašem programu — asfaltnim finišerjem?

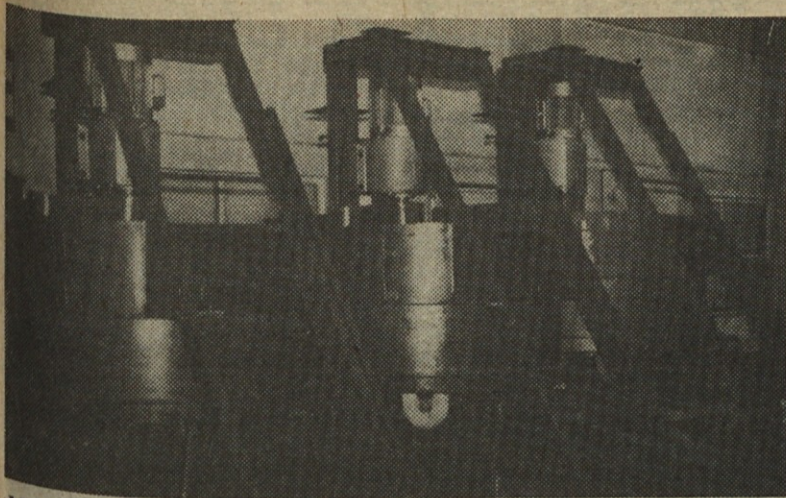
»Idealni projekt za asfaltni finišer je že narejen. Podpisana je tudi pogodba za izdelavo delavniške dokumentacije.«

Nakladalni silos gotove asfaltne mase

Sušilni boben za asfaltno bazo

Mešalci za betonarno

Delovno predsedstvo občnega zbora Nizkih gradenj

Občni zbor Nizkih gradenj

Delavci tozda Nizke gradnje so imeli svoj občni zbor 11. 2. v menzi na Pobrežju. Takrat so poslušali poročilo o delovanju OOS v dvoletnem obdobju, razpravljali o programu dela za naslednje mandatno obdobje in sprejeli tudi finančni načrt osnovne organizacije. Na zboru so razrešili dolžnosti dosedanje člane IO in NO OOS ter izvolili nove člane in pa delegate v organe konference sindikatov Gradisa.

Po sprejetju poslovnika o delu občnega zbora in po izvolitvi novih članov v organe le tega je poročilo o delovanju v preteklem obdobju podal predsednik IO OOS tovariš Hausmeister Mirko. Naglasil je, da se je sindikat aktivno vključeval v vse procese v tozdu, posebej pa pri uveljavljanju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov, načel delitve po delu in rezultatih dela, uveljavljanju dohodkovnih odnosov; prizadeval si je za uspešnejše gospodarjenje in gospodarsko stabilizacijo, kateri bo treba v letošnjem letu posvetiti še večjo skrb. Sindikat je skušal zagotoviti čim ustreznejše delovne in življenjske razmere delavcev, skrbel za kulturno življenje le-teh in še naprej deloval na uve-

lavljanju delegatskih odnosov.

V razpravi po poročilu in programu dela za naslednje obdobje so se razpravljali dotaknili tudi naslednjih vprašanj:

— precejšnje fluktuacije predvsem kvalificirane delovne sile in tehničnega kadra,

— nagrajevanja po normativih s pomočjo osebnega ocenjevanja in nagrajevanja organizatorjev dela,

— potreba čimprejšnjega dogovora z ostalimi tozdi mariborskega področja o gradnji samskega doma v Mariboru,

— potrebe zaposlovanja poklicnega organizatorja rekreacije za mariborsko področje,

— o standardu na gradbiščih,

— o večjih gradbiščih, ki jih imajo ter o možnostih za pridobitev novih del v letošnjem letu,

— o nujni investiciji za nov opaz za nosilce, s katerimi bodo že narejeni nosilci za viadukt pri Dolgem mostu na zahodni ljubljanski obvoznici,

— o nujnosti ukrepanja za čimprejšnjo pridobitev zemljišča za novo bazo, saj se bodo morali iz Pobrežja preseliti najkasneje v petih letih, itd.

C. PAVLIN

Jedilnica na Pobrežju je bila polna

druge tipe finišejev.

Ali razmišljate o proizvodnji še kakšnega novega stroja?

»Zgoraj omenjeni stroji še zdaleč niso vsi stroji, o katerih razmišljamo. V planu imamo tudi proizvodnjo manjšega stroja, ki bi nekako zapolnil vrzel v programu velikih strojev, mešalcev, asfaltnih baz in finišejev. Ta strojček bi začeli izdelovati naslednje leto.«

Koliko strojev pa boste letos lahko naredili?

»Letos bomo izdelali od 80 do 90 mešalcev različnih tipov in okoli 15 asfaltnih baz. Vse je odvisno od potreb tržišča in naših proizvodnih zmogljivosti.«

CVETO PAVLIN

Karlo ni več med nami

V Kopru smo obmolnili, ko se je od ust do ust prenašala vest: **KARLA NI VEČ.** Nenadoma, tako na hitro je odšel za vedno in vendar je bil še včeraj med nami ves nasmejan in dobre volje.

Karlo Dragan se je rodil pred 52 leti v Česnjicah na Dolenjskem. V Gradisu je prišel 1955 leta in bil do 1967 leta edini šofer v enoti. Že ta podatek nam pove kako je takrat garal naš Karlo. Ko je naredil še izpit za voznika avtobusa nas je vse do danes vozil na delo in z dela.

Nikoli se nismo spraševali, kdo nas bo peljal ponoči, zjutraj, zvečer, kdo nam bo pripeljal hrano. Vedeli smo: Karlo, naš Karlo, ki nikdar ni znal reči NE, ki nikdar nikomur ni odrekel prošnje za to ali ono.

Ko smo šli s tabo na pot smo vedeli, da nas boš varno pripeljal na cilj, kajti v vseh teh letih se ti ni zgodila niti najmanjša nezgoda. Vse do zadnjega dne si varno vozil, kruta usoda pa je hotela, da si umrl na cesti — za volanom, kjer si tudi prebil večji del svojega življenja.

Kljub temu, da je delal cele dneve in če je bilo potrebno še ponoči je Karlo vedno našel čas, da je pomagal graditi samou-

pravne odnose v naši temeljni organizaciji. Deloval je v osnovni organizaciji sindikata, bil je član delavskega sveta, samoupravne delavske kontrole in drugih organov. Za zasluge, vzorno delo in požrtvovalnost smo Karla predlagali, da bi ob 35-letnici Gradisa prejel »red dela s srebrnim vencem«.

Dragi Karlo, naenkrat je za teboj ostala velika praznina in težko se bomo sprijaznili z dejstvom, da te ni več med nami. Vemo, da se bomo vsakokrat, ko bomo sedli v avtobus, spomnili nate. Karlo, ves si bil Gradisov in verjemi — Gradisov boš tudi ostal. Sodelavci iz tozd Koper.

Letos smo prvič podeljevali Gradisova sindikalna priznanja

Dobitniki Gradisovih sindikalnih priznanj

Na konferenci OOZS Gradisa, so se odločili letos prvič podeliti sindikalna priznanja, zlate, srebrne in bronaste plakete tistim članom sindikata, ki so v preteklih letih dajali in še vedno dajejo pomemben prispevek k uresničevanju družbene vloge sindikata in se jim na ta način oddolžiti za opravljeno delo, za vložene napore in žrtvovano marsikatero prosto uro prebito na opravljanju nalog v sindikatu.

V Gradisu je že dalj časa bila prisotna potreba po uvedbi določene oblike moralnega priznanja in da ni nujno, da mora biti vsako priznanje izraženo v materialni — denarni obliki, ampak, da včasih veliko pomeni tudi drugačno priznanje, kot so to na primer plakete.

Dobitniki letošnjih plaket so bili pobudniki aktivnosti sindikata v Gradisu, so dajali in še dajejo neprecenljiv prispevek h graditvi socialističnega samoupravljanja. Plakete so za dobitnike skromno povračilo za večletno aktivno delo v sindikatu in zato bodo ostali trajno zapisani v zgodovini Gradisa kot najaktivnejši ustvarjalci njegovega razvoja, njegove gospodarske stabilnosti in politične enotnosti.

Plakete konference OOZS Gradisa so prijeli naslednji zaslužni delavci:

ZLATE PLAKETE

Vili Rojc	TOZD
Viljem Zrim	GE Celje
Vlado Šanca	GE Jesenice
Janez Raušl	KO Maribor
Franc Čontala	GE Maribor
Bogomir Gabrovec	GE Ravne
Štefan Rac	OGP Ljubljana
Jože Rutar	OGP Ljubljana
Damir Supić	PB Maribor
Ivan Lukman	Železokrivnica
Anton Domanjko	GE NG Maribor
Lovro Bašnec	GE NG Maribor
Feliks Simonič	GE NG Maribor
Mirko Novak	GE Ljubljana
Martin Koler	GE Ljubljana
Slavko Stanonik	LIO Škofja Loka
Luka Novak	LIO Škofja Loka
Vinko Florjančič	LIO Škofja Loka
Jože Karun	KO Ljubljana
Oton Roškar	GE Maribor
Martin Zajšek	GE Maribor
Sonja Seljan	GE Koper
Miroslav Šuković	GE Koper
Jože Geržina	GE Koper
Dušan Pavlovič	GE Koper
Jože Lorenčič	SPO Ljubljana
Ivan Žorž	GE Ljubljana
Lojze Cepuš	DSSS
Rajko Zupančič	DSSS
Stane Uhan	DSSS
Dora Klemenčič	DSSS
Jernej Jeršan	DSSS
Janko Strajnšak	DSSS
Matija Krnc	DSSS

SREBRNE PLAKETE:

Vili Jazbec	GE Celje
Ela Zdovc	GE Celje
Ani Volavšek	GE Celje
Anton Petrovič	GE Celje
Miha Benedik	GE Jesenice
Rado Rupnik	GE Jesenice
Stanko Smolič	KO Maribor
Janko Masten	KO Maribor
Hubert Kovačič	GE Ravne
Ivan Škulj	OGP Ljubljana
Ferid Sejdić	Železokrivnica
Ivo Krstinc	GE NG Maribor
Boško Surla	GE NG Maribor
Andreja Černivec	GE NG Maribor
Slavica Oberlajt	GE Maribor
Albert Špindler	GE Maribor
Vinko Veit	GE Maribor
Pepca Slabe	GE Koper
Franc Plazar	GE Koper
Bojan Martinčič	GE Koper
Romana Goljat	Gradnje Ptuj
Ivan Ivanuša	Gradnje Ptuj

BRONASTE PLAKETE:

Rade Nikolić	GE Celje
Peter Gašparevič	GE Celje
Franc Škrabl	GE Celje
Andjela Petač	GE Jesenice
Josip Humek	KO Maribor
Ivan Grabner	GE Ravne
Ludvik Vesel	GE NG Maribor
Jožica Bogdanović	GE NG Maribor
Ivan Urh	GE NG Maribor
Tomo Lipič	GE Maribor
Rudi Novak	GE Koper
Djemal Bašić	GE Koper
Rama Lušić	GE Koper

Romana Goljat

Slavko Stanonik

Dora Klemenčič

Martin Zajšek

Janez Raušl

Lojze Cepuš

Anton Petrovič

Tomo Linič

Kardelj o raspodeli

U sadašnjim nastojanjima da se do kraja marta donesu novi društveni dogovori i samoupravni sporazumi o sticanju i raspodeli dohotka, u pomoć nam je »priskočio« upravo objavljeni govor druga Kardelja na sednici Centralnog komiteta Saveza komunista Slovenije juna 1978, godine.

Sistem raspodele prema radu trebalo bi početi graditi polazeći od analitičke ocene radnih mesta, govorio je tada Kardelj. Jer, radno mesto portira, na primer, sasvim je drugo nego radno mesto visokokvalifikovanog strugara, direktora itd. Često je teško utvrditi kolikoבודה treba da »vredi« pojedino radno mesto. Zato bi trebalo prihvatiti princip da se svake godine obavi revizija samoupravnih sporazuma o rasporedjivanju dohotka i raspodeli ličnih dohodaka.

Podsećajući na to da analitičku ocenu radnog mesta ne treba poistovećivati sa kvalifikacionom strukturom, Kardelj naglašava da bi ta ocena trebalo da zavisi od značaja koji pojedino radno mesto ima u procesu proizvodnje. Zato bi trebalo izraditi nekakav katalog poslova u kojem bi bio prikazan, odnosno opisan, kvalitet pojedine vrste poslova.

Drug Kardelj smatra da postoje tri kategorije rada koje treba posmatrati i tumačiti svaku za sebe i za njih izraditi odgovarajuća merila. U prvu svrstava uglavnom rad u neposrednoj proizvodnji, uključujući u trgovinu, i druge — poslove administracije, a u treću — društvene delatnosti, odnosno sferu takozvane slobodne razmene rada.

Najveća slabost dosadašnjeg sistema raspodele sredstva za lične dohotke, kako naglašava Kardelj, jeste tolerisanje nediscipline, nerada, neodgovornosti i uravnolovke.

Naročito je kod radnika sa visokim školskim obrazovanjem prisutna veoma snažna uravnolovka, čak veća nego kod radnika koji obavljaju fizičke poslove. Naime, primetio je Kardelj, ne dozvoljava se da neko svojim ličnim dohotkom ni malo odstupa od ostalih. Pri tome se zaboravlja da neko za radnu organizaciju može da znači mnogo, a drugi gotovo — ništa.

Kardelj se zalagao i za izradu podrobnih merila za vrstu kvaliteta rada koji se odnose na: dolazak na posao, zakašnjanje, na odnos prema saradnicima itd. Za vse ove pojave bi morale postajati novčane kazne. Sada ima slučajeva da poene dobija onaj ko redovno dolazi na posao, a ne odazimaju se onome koji ne dolazi na posao.

»Ako direktor ili deo poslovnog organa istupi sa većom odlučnošću ili s oštrijim zahtevom u pogledu poštovanja discipline i odgo-

vornosti, brzo ga proglašavaju birokratom, jer tobože ograničava radnička prava. Zbor toga se veoma mnogo naših odgovornih ljudi jednostavno povlači i dozvoljava da stvari idu svojim tokom.«

Interesantno je zapažanje Kardelja o tome ko treba da ocenjuje rezultate rada. Medjusobno ocenjivanje radnika, kaže, ne može voditi nigde drugde nego u svadje. Posebno u zajedničkim službama bi se morale više prava u pogledu raspodele ličnih dohodaka preneti na poslovodne organe, jer samo onaj ko odgovara za nečiji rad može u stvari da ocenjuje njegov radni doprinos. Naravno, mora postojati i mogućnost žalbe i ispravljanje grešaka.

Posebna novina koju predlaže Kardelj jeste stimulisanje udruživanja rada i sredstava i preko raspodele ličnih dohodaka. Naime, podsticajno bi bilo uvesti neku vrstu dodatka na lični dohodak radnika iz ukupnog dohotka svih osnovnih organizacija jedne udružene ili složene organizacije udruženog rada. S porastom ukupnog dohotka trebalo bi jedan njegov procenat neposredno — ne preko osnovnih organizacija udruženog rada — da ulazi u lični dohodak radnika. Možda bi se, napominje Kardelj, ovaj dodatak mogao udružiti sa dohotkom koji proizlazi iz akumulacije na nivou radne organizacije i onda ga prikazati kao jedinstveno merilo porasta dohotka. Ukoliko ne budemo prošli podsticaje za udruživanje rada i sredstva među osnovnim organizacijama udruženog rada, naša će se privreda tako usitniti da neće biti sposobna da prihvati bilo kakvu modernu tehnologiju, a naročito neće biti sposobna da prihvati strana ulaganja.

Najzad, Kardelj je govorio i o ocenjivanju i pagradjivanju poslovnog rada. Naime, on smatra da glavni podsticaj mora biti uspeh u planiranju, odnosno ostvarivanje ili premašaj plana, što za direktora treba da predstavlja veliki i osetan dohodak, odnosno nagradu.

R. G.

IZ VOJSKE NAM PIŠEJO

Nalazim se na odsluženju vojnog roka u Tuzli. Želio bih pozdraviti sve radnike iz GE Ljubljana, a posebno drugove Milana Žgancu, Pongracu, Dragoslava Vučkovca, Hamida Selimovića i Čazima pa i Josipa Janušića, koji se takođe nalazi na odsluženju vojnog roka i svakako instruktora Vladimira Zvonareka.

MARIJAN MISER

V. P. 2443/4

75002 Tuzla

Drago Štirnič in Velimir Balaško

Iz vojske nam pišu

Stjepan Kuček

Pozdravljam sve radnike mariborskog Gradisa a posebno radnike gradilišta OBI Pobrežje i kuharice u samskom domu.

STJEPAN KUKEC

V. P. 5659-28

32300 Gornji Milanovac

Koristimo ovu priliku, da pozdravimo sve radnike iz mariborskog tozda Gradisa i da im zaželimo što veće uspehe u ovoj godini. Posebno bih željeli pozdraviti nekadašnje uzgojitelje Željka, Perovića i Franca i instruktore Vinkovića i Dvoržaka, a najviše našu dobru kuharicu »Lenčku«.

BALAŠKO VELIMIR

V. P. 9650-90

Priština

ŠTIRNIČ DRAGO

V. P. 9650-69

Priština

Opredeljenje za radnička zanimanja

U niškom regionu, u kome s jeseni praktično počinje i druga faza srednjeg usmerenog obrazovanja, u najvećem broju školskih centra izučavaće se radnička zanimanja. Ovo je rezultat dugog i svestranog razmatranja, kadrovskih potreba, pri čemu je odlučujuću reč imao udruženi rad.

Tako će oko 6.600 svršenih učenika prvog stepena srednjeg usmerenog obrazovanja naredne školske godine izučevati 30 struka sa više od 200 zanimanja.

Opredeljenje za petnaest opština niškog regiona da se prednost da radničkim zanimanjima donelo je i prve novine. Najveću predstavlja formiranje odeljenja u kojima će učiti najviše po deset učenika. U nerazvijenoj Beloј Palanci, na primer, u ovakvim »mimi« odeljenjima izučevaće se zanimanja iz građevinske struke, dok će u Blacu u ovakvim odeljenjima sa po deset učenika biti pripremani mladi za zanimanja po-

trebna tekstilnoj industriji.

Ovako na prvi pogled, neekonomičan sistem školovanja, po rečima sekretara Medjuopštinske samoupravne interesne zajednice srednjeg usmerenog obrazovanja Vojislava Mitića, omogućice najbrže rešavanje problema zapošljavanja u ovom delu republike. Svršeni učenici iz ovih odeljenja moćice odmah da se zaposle u odgovarajućim organizacijama udruženog rada.

Pripremanje učenika iz novih zanimanja isključivo za potrebe privrede, zahteva i stvaranje novog nastavničkog kadra. U tome je rešenje našao udruženi rad, koji će početkom školske godine uključiti znatan broj stručnjaka za predavače iz tehnologije stručnih predmeta.

Udruženi rad u regionu planira da u narednom periodu uloži nekoliko stotina miliona dinara za bolji učenički standard, opremanje biblioteka, radionica i laboratorija.

LJILJANA JOVANOVIĆ

Da li se minuli rad može meriti različitim aršinima?

Nepostojanje zakona koji potpuno jasno određuje visinu dela ličnog dohotka koji se isplaćuje po osnovu minulog rada i šaroliko regulisanje ovog pitanja u pravilnicima radnih organizacija, razlog je čestih nedoumica o ispravnosti odredaba samoupravnih sporazuma kojima se reguliše minuli rad. Sporna pitanja iz ove oblasti pojavljuju se i pred Ustavnim sudom Jugoslavije.

U jednom takvom slučaju, sporno je bilo različito vredovanje minulog rada kod zaposlenih u jednoj organizaciji udruženog rada u Novom Sadu. Prema samoupravnim sporazumima te radne organizacije »vernim« radnicima je za svaku godinu radnog staža, na ime minulog rada, isplaćivano po 0,5 odsto od ličnog dohotka, »došljacima« 0,2 odsto, a »deficitarnim« kadrovima 0,7 odsto od sume ličnog dohotka.

Drugi »slučaj« koji se našao pred Ustavnim sudom bila je odredba samoupravnog sporazuma medicinskog centra u Djakovici, prema kojoj radnik, po osnovu minulog

rada, za svaku godinu radnog staža dobiva dodatnih 0,5 odsto od ličnog dohotka, ali samo do granice od 15 odsto. Upravo ta granica, koja omogućava porast »minulog rada« nakon 30. godine staža bila je predmet žalbe koju je grupa radnika medicinskog centra uputila Sudu. I zaista, iz pomenute odredbe proizilazi da radnik sa 30 godina rada dobija naknadu za minuli rad u istom iznosu kao i radnik sa 40 godina staža. Šta je sa doprinosom radnika minulom radu između 30. i 40. godine radnog staža, spornim sporazumom nije predviđeno, ali je naglašeno da će predmetna odredba da važi »do donošenja međurepubličkog i pokrajinskog društvenog dogovora o minulom radu«. Upravo ova rezerva govori o nesigurnosti ove radne organizacije, i ne samo nje, pri određivanju sadržaja minulog rada. Slični se primeri mogu naći i u mnogim drugim radnim organizacijama.

Kako do sada drugi kriterijum nije ustanovljen, minuli rad još merimo godinama radnog staža, uz sve

manjkavosti koje to podrazumeva. Pitanje ovog dela dohotka često se postavlja upravo zbog nepostojanja potpuno jasnih odredaba minulog rada. Za posledicu imamo da samoupravna regulativa ovo pitanje rešava ili formalistički i jednoobrazno, ili takvim razlikovanjem minulog rada koje oštećuje pojedine grupe radnika.

Obrazlažući pojam minulog rada, Kardelj je svojevremeno rekao da to »nije problem socijalnog zbrinjavanja starijih radnika, već su u pitanju elementarna ekonomska prava radnika koji su iz godine u godinu, tokom nekoliko decenija, doprinosili društvu višak svog rada«. Dakle, deo dohotka koji se isplaćuje po osnovu minulog rada nije nekakva socijalna pomoć koja ide na teret radne organizacije, ali nije ni »dodatak« na godine staža.

U uslovima kada se dohodak po osnovu racionalnog gospodarjenja

sredstvima, odnosno po osnovu »jučerašnjeg« rada pojavljuje kao »dodatak na staž«, nema značajnijeg povezivanja radnikovog ličnog interesa sa interesima proširene reprodukcije.

Nerealno je i stanje u kojem se minuli rad obračunava linearno, bez obzira na osobenosti svake pojedinačne organizacije udruženog rada. Jer, nemoguće je naći dve radne organizacije koje su jednako akumulirale, jednako ulagale u savremenu tehnologiju, investirale u školovanje radnika, itd.

Ustav i Zakon o udruženom radu predviđeli su da svaka organizacija udruženog rada samostalno određuje osnove i merila za raspodelu dohotka i ličnih dohodaka, a time i dela koji proističu iz minulog rada. Imajući to na umu, Ustavni sud Jugoslavije je u oba pomenuta slučaja zaključio da osporene odredbe nisu nesaglasne Ustavu, mada je ova oblast još uvek nedorečena. Stoga se mnogo očekuje od Zakona o proširenoj reprodukciji, čiji je predlog nacrt već sačinjen, ali ponajviše mogu doprineti same organizacije udruženog rada i njihova praksa.

ZORŽ CRMARIĆ

Prvi korak u štednji

Do kraja januara sve samoupravne, društvene i društveno-političke organizacije trebale su da sačine i usvoje programe štednje. Sudeći po dosadašnjoj aktivnosti, rokovi su u većini radnih organizacija poštovani. Međutim, donošenje programa je tek prvi korak. Pravi, suštinski je u promeni načina ponašanja, u domaćinskom gazdovanju svuda i na svakom mestu. Takvi zahtevi ne znače, pre svega, stezanje kaiša, odricanje po svaku meru. Odricanje će, dakako, morati da bude i to u nekim vrlo značajnim oblastima, kao što su investicije, reprezentacije, neodgovorno rasipanje društvenih sredstava itd. Ali, štednja pre svega znači racionalnije trošenje onoga što imamo i iznalaženje unutrašnjih rezervi u svakom kolektivu.

Odlučujuće za ekonomsku stabilizaciju je okupljanje najširih masa, svakog čoveka, što u ovom trenutku, izgleda, nije postignuto. Još uvek ima sredina u kojima se očekuje da bitku za stabilizaciju dobiju oni »gore« — u opštini, republici, federaciji, kao da to nije sastavni deo borbe i bića radnog čoveka, kao da to nije integralni deo našega samoupravljanja i samoupravnog sistema. Čini se čak izlišnim govoriti da bitka za ekonomsku stabilizaciju neće biti dobijena dok ne postane svojina svakog pojedinca. Sve dotle to će biti bitka »vrhova«, raznih organa i foruma.

U tom svetlu neophodno je sagledati i u kojoj meri naš privredni si-

stem i naša ekonomska politika podstiču radnog čoveka da se bori za stabilizaciju. To se, pre svega, odnosi na organizacije udruženog rada. U većini njih trebalo bi preispitati sistem raspodele prema rezultatima rada, tako da se zaista favorizuju oni koji bolje rade i više štede.

I o programima štednje treba reći nešto više. Već se zapaža da su programi dosta uopšteni, da se često prepisuju prošlogodišnji, da nisu dovoljno akcioni. Kod programa društveno-političkih organizacija, na primer — često se ističe — mora, treba, zalagati se, angažovati... Maltene, ponavljaju se njihove Ustavom određene obaveze. Malo je onih koji zaista podstiču na akciju, motivišu na zalaganje. Istina je, da recimo, programi Saveza konferencije SSRNJ, ili Veća SSJ ne mogu biti konkretni kao što treba da budu programi mesne zajednice, ili organizacije udruženog rada, ali oni treba upravo da budu takvi da daju prostora i mogućnosti da se »baza« najkonkretnije angažuje na štednji. Mesne zajednice bi, na primer, mogle da pokrenu akciju prikupljanja starog papira, stakla i drugih sirovina koje se u svakoj kući bacuju, a za koje društvo daje dragocene devize. Osnovno je shvatiti, da u borbi za ekonomsku stabilizaciju, čija je štednja značajna komponenta, nema malih i sitnih poslova. Svaka ušteda je dragocena.

DRAGICA MAJSTOROVIĆ

Prekovremeni rad ugrožava nezaposlene

U ostvarivanju politike zaposlenosti i zapošljavanja postignuti su pozitivni rezultati, što potvrđuje podatak da stopa zaposlenosti raste iznad planom predviđene. Ali, u isti mah, činjenica je da nezaposlenost i dalje predstavlja krupan socijalno-ekonomski i politički problem, koji se naročito oštro ispoljava u nedovoljno razvijenim područjima u zemlji i, takođe, u odnosu na mlade stručne kadrove.

Konstatujući ovo na sednici Odbora Saveznog veća Skupštine Jugoslavije za rad, zdravstvo i socijalnu politiku, skrenuta je pažnja na najnovija ovogodišnja kretanja u toj oblasti: pre svega, nastavljena je tendencija povećanja zaposlenosti u društvenom sektoru, kakva je bila i prethodnih godina. Zatim, u prvih pet meseci ove godine broj zaposlenih u društvenom sektoru rastao je po stopi od oko 4,4 odsto (u privredi — 4,4, a neprivredi — 4,2 odsto). I, što je posebno važno, nastavljeno je brže povećanje zaposlenosti u privredno nedovoljno razvijenim republikama i SAP Kosovu — u Bosni i Hercegovini — 5,0, u Crnoj Gori — 5,8 u Makedoniji — 5,1 i u Kosovu — 6,9 odsto.

I ove godine, rast zaposlenosti u društvenom sektoru tekao je u uskoj sprezi sa privrednim rastom i razvo-

jem. U prvih ovogodišnjih šest meseci, fizički obim proizvodnje (industrija, šumarstvo i građevinarstvo) veći je za oko 9 odsto u odnosu na isti period prošle godine.

U kojoj se meri, pored jasnih društveno-političkih stavova u ovoj oblasti javljaju određeni problemi, među kojima su i zatvorenost udruženog rada, ilustrovano je podatkom da je prošle godine u Srbiji odrađeno oko 15 miliona prekovremenih radnih časova, da je u Bosni i Hercegovini samo u junu ove godine prekovremeno radilo oko 40 hiljada zaposlenih kojima je isplaćeno oko 40 miliona dinara, što je po jednoj ovlaštenoj računici dovoljno za otvaranje približno osam hiljada radnih mesta sa prosečnim primanjima od pet hiljada dinara mesečno. Slično je i u pojedinim sredinama u Hrvatskoj, u Sloveniji i drugde. A dotle, u zajednicama za zapošljavanje — nezaposleni čekaju na posao.

Visoka nezaposlenost i relativno veliki broj radnika sa Kosova koji se neorganizovano zapošljavaju u drugim republikama nameću potrebu stalnog praćenja ovih pitanja sa stanovišta međurepubličkog dogovaranja i veće saradnje zajednica za zapošljavanje kao i udruženog rada.

Da li se minuli rad može meriti različitim aršinima?

Nepostojanje zakona koji potpuno jasno određuje visinu dela ličnog dohotka koji se isplaćuje po osnovu minulog rada i šaroliko regulisanje ovog pitanja u pravilnicima radnih organizacija, razlog je čestih nedoumica o ispravnosti odredaba samoupravnih sporazuma kojima se reguliše minuli rad. Sporna pitanja iz ove oblasti pojavljuju se i pred Ustavnim sudom Jugoslavije.

U jednom takvom slučaju, sporno je bilo različito vredovanje minulog rada kod zaposlenih u jednoj organizaciji udruženog rada u Novom Sadu. Prema samoupravnom sporazumu te radne organizacije »vernim« radnicima je za svaku godinu radnog staža, na ime minulog rada, isplaćivano po 0,5 odsto od ličnog dohotka, »došljacima« 0,2 odsto, a »deficitarnim« kadrovima 0,7 odsto od sume ličnog dohotka.

Drugi »slučaj« koji se našao pred Ustavnim sudom bila je odredba samoupravnog sporazuma medicinskog centra u Djakovici, prema kojoj radnik, po osnovu minulog

rada, za svaku godinu radnog staža dobiva dodatnih 0,5 odsto od ličnog dohotka, ali samo do granice od 15 odsto. Upravo ta granica, koja one-mogućava porast »minulog rada« nakon 30. godine staža bila je predmet žalbe koju je grupa radnika medicinskog centra uputila Sudu. I zaista, iz pomenute odredbe proizilazi da radnik sa 30 godina rada dobija naknadu za minuli rad u istom iznosu kao i radnik sa 40 godina staža. Šta je sa doprinosom radnika minulom radu izmedju 30. i 40. godine radnog staža, spornim sporazumom nije predviđeno, ali je naglašeno da će predmetna odredba da važi »do donošenja medjurepubličkog i pokrajinskog društvenog dogovora o minulom radu«. Upravo ova rezerva govori o nesigurnosti ove radne organizacije, i ne samo nje, pri određivanju sadržaja minulog rada. Slični se primeri mogu naći i u mnogim drugim radnim organizacijama.

Kako do sada drugi kriterijum nije ustanovljen, minuli rad još merimo godinama radnog staža, uz sve

manjkavosti koje to podrazumeva. Pitanje ovog dela dohotka često se postavlja upravo zbog nepostojanja potpuno jasnih odredaba minulog rada. Za posledicu imamo da samoupravna regulativa ovo pitanje rešava ili formalistički i jednoobrazno, ili takvim razlikovanjem minulog rada koje oštećuje pojedine grupe radnika.

Objasnjavajući pojam minulog rada, Kardelj je svojevremeno rekao da to »nije problem socijalnog zbrinjavanja starijih radnika, već su u pitanju elementarna ekonomska prava radnika koji su iz godine u godinu, tokom nekoliko decenija, doprinosili društvu višak svog rada«. Dakle, deo dohotka koji se isplaćuje po osnovu minulog rada nije nekakva socijalna pomoć koja ide na teret radne organizacije, ali nije ni »dodatak« na godine staža.

U uslovima kada se dohodak po osnovu racionalnog gospodarjenja

sredstvima, odnosno po osnovu »jučerašnjeg« rada pojavljuje kao »datak na staž«, nema značajnije povezivanja radnikovog ličnog interesa sa interesima proširene reprodukcije.

Nerealno je i stanje u kojem minuli rad obračunava linearno, bez obzira na osobenosti svake pojedinačne organizacije udruženog rada. Jer, nemoguće je naći dve radne organizacije koje su jednako akumulirale, jednako ulagale u savremenu tehnologiju, investirale u školovanje radnika, itd.

Ustav i Zakon o udruženom radu predviđeli su da svaka organizacija udruženog rada samostalno određuje osnove i merila za raspodelu dohotka i ličnih dohodaka, a time dela koji proističe iz minulog rada. Imajući to na umu, Ustavni sud Jugoslavije je u oba pomenuta slučaja zaključio da osporene odredbe nisu nesaglasne Ustavu, mada je ova oblast još uvek nedorečena. Stoga se mnogo očekuje od Zakona o proširenoj reprodukciji, čiji je predlog nacrtan već sačinjen, ali ponajviše mogu doprineti same organizacije udruženog rada i njihova praksa.

ŽORŽ CRMARIĆ

Prvi korak u štednji

Do kraja januara sve samoupravne, društvene i društveno-političke organizacije trebale su da sačine i usvoje programe štednje. Sudeći po dosadašnjoj aktivnosti, rokovi su u većini radnih organizacija poštovani. Medjutim, donošenje programa je tek prvi korak. Pravi, suštinski je u promeni načina ponašanja, u domaćinskom gazdovanju svuda i na svakom mestu. Takvi zahtevi ne znače, pre svega, stezanje kaiša, odricanje po svaku meru. Odricanje je, dakako, morati da bude i to u nekim vrlo značajnim oblastima, kao što su investicije, reprezentacije, neodgovorno rasipanje društvenih sredstava itd. Ali, štednja pre svega znači racionalnije trošenje onoga što imamo i iznalaženje unutrašnjih rezervi u svakom kolektivu.

Odlučujuće za ekonomsku stabilizaciju je okupljanje najširih masa, svakog čoveka, što u ovom trenutku, izgleda, nije postignuto. Još uvek ima sredina u kojima se očekuje da bitku za stabilizaciju dobiju oni »gore« — u opštini, republici, federaciji, kao da to nije sastavni deo borbe i bića radnog čoveka, kao da to nije integralni deo našega samoupravljanja i samoupravnog sistema. Čini se čak izlišnim govoriti da bitka za ekonomsku stabilizaciju neće biti dobijena dok ne postane svojina svakog pojedinca. Sve dotle to će biti bitka »vrhova«, raznih organa i foruma.

U tom svetlu neophodno je sagledati i u kojoj meri naš privredni si-

stem i naša ekonomska politika podstiču radnog čoveka da se bori za stabilizaciju. To se, pre svega, odnosi na organizacije udruženog rada. U većini njih trebalo bi preispitati sistem raspodele prema rezultatima rada, tako da se zaista favorizuju oni koji bolje rade i više štede.

I o programima štednje treba reći nešto više. Već se zapaža da su programi dosta uopšteni, da se često prepisuju prošlogodišnji, da nisu dovoljno akcioni. Kod programa društveno-političkih organizacija, na primer — često se ističe — mora, treba, zalagaće se, angažovati... Maltene, ponavljaju se njihove Ustavom određene obaveze. Malo je onih koji zaista podstiču na akciju, motivišu na zalaganje. Istina je, da recimo, programi Saveza konferencije SSRNJ, ili Veća SSJ ne mogu biti konkretni kao što treba da budu programi mesne zajednice, ili organizacije udruženog rada, ali oni treba upravo da budu takvi da daju prostora i mogućnosti da se »baza« najkonkretnije angažuje na štednji. Mesne zajednice bi, na primer, mogle da pokrenu akciju prikupljanja starog papira, stakla i drugih sirovina koje se u svakoj kući bacuju, a za koje društvo daje dragocene devize. Osnovno je shvatiti, da u borbi za ekonomsku stabilizaciju, čija je štednja značajna komponenta, nema malih i sitnih poslova. Svaka ušteda je dragocena.

DRAGICA MAJSTOROVIĆ

Prekovremeni rad ugrožava nezaposlene

U ostvarivanju politike zaposlenosti i zapošljavanja postignuti su pozitivni rezultati, što potvrđuje podatak da stopa zaposlenosti raste iznad planom predviđene. Ali, u istom mah, činjenica je da nezaposlenost i dalje predstavlja krupan socijalno-ekonomski i politički problem, koji se naročito oštro ispoljava u nedovoljno razvijenim područjima u zemlji i, takođe, u odnosu na mlade stručne kadrove.

Konstatujući ovo na sednici Odbora Saveznog veća Skupštine Jugoslavije za rad, zdravstvo i socijalnu politiku, skrenuta je pažnja na najnovija ovogodišnja kretanja u toj oblasti: pre svega, nastavljena je tendencija povećanja zaposlenosti u društvenom sektoru, kakva je bila i prethodnih godina. Zatim, u prvih pet meseci ove godine broj zaposlenih u društvenom sektoru rastao je po stopi od oko 4,4 odsto (u privredi — 4,4, a neprivredi — 4,2 odsto). I, što je posebno važno, nastavljeno je brže povećanje zaposlenosti u privredno nedovoljno razvijenim republikama i SAP Kosovu — u Bosni i Hercegovini — 5,0, u Crnoj Gori — 5,8 u Makedoniji — 5,1 i u Kosovu — 6,9 odsto.

I ove godine, rast zaposlenosti u društvenom sektoru tekao je u uskoj sprezi sa privrednim rastom i razvo-

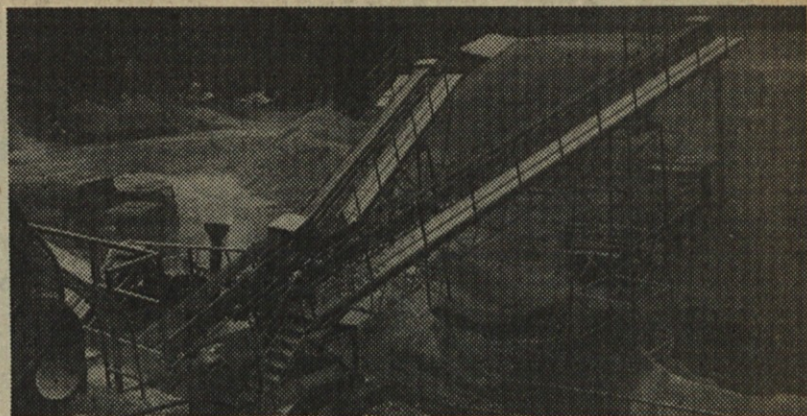
jem. U prvih ovogodišnjih šest meseci, fizički obim proizvodnje (industrija, šumarstvo i građevinarstvo) veći je za oko 9 odsto u odnosu na isti period prošle godine.

U kojoj se meri, pored jasnih društveno-političkih stavova u ovoj oblasti javljaju određeni problemi, među kojima su i zatvorenost udruženog rada, ilustrovano je podacima kom da je prošle godine u Srbiji odrađeno oko 15 miliona prekovremenih radnih časova, da je u Bosni i Hercegovini samo u junu ove godine prekovremeno radilo oko 40 hiljada zaposlenih kojima je isplaćeno oko 40 miliona dinara, što je po jednoj ovlašnoj računici dovoljno za otvaranje približno osam hiljada radnih mesta sa prosečnim primanjima od pet hiljada dinara mesečno. Slično je i u pojedinim sredinama u Hrvatskoj, u Sloveniji i drugde. A dotle, u zajednicama za zapošljavanje — nezaposleni čekaju na posao.

Visoka nezaposlenost i relativno veliki broj radnika sa Kosova koji se neorganizovano zapošljavaju u drugim republikama nameću potrebu stalnog praćenja ovih pitanja sa stanovišta međurepubličkog dogovaranja i veće saradnje zajednica za zapošljavanje kao i udruženog rada.

"GRADIS"

CENTRALA LJUBLJANA-POSLEN. KOPER
OBRAT KAMNOLOM ČRNI KAL

Celotno dnevno proizvodnjo sproti prodajo

Tabla, ki označuje kamnolom je še iz časov, ko nismo bili organizirani v tozde, pa tudi dotrajana je že precej

KAMNOLOM ČRNI KAL

Lansko leto so v našem kamnolomu na Črnem kalu izkopal rekordno količino kamna, ga predelali v pesek in vsega prodali. Povpraševanje je bilo tako veliko, da niso imeli časa delati zaloga, saj so tovarnjaki čakali včasih, v špici gradbenih del tudi po več ur, da so prišli na vrsto.

Rekorden izkop je iznašal 377.000 kubičnih metrov kamna in jalovine. V frakcije vseh vrst je bilo predelano 316.000 kubikov, ostalo pa je bil manj vreden material, oz. jalovina, ki se uporablja (običajno) za različna nasutja, največ pa v luki Koper. Tudi jalovina je bila v celoti prodana.

Lansko leto rekorden izkop

Rekorden izkop bi moral prinesiti tudi rekorden dobiček, vendar to ni bilo tako. Zakaj — je pojasnil vodja kamnoloma **Mladen Grgurić**.

»V kamnolom sem prišel na začetku januarja letos, vendar sem se hitro seznanil s situacijo v kamnolomu, saj zelo dobro poznam problematiko kamnolomov, ker sem delal v vseh večjih kamnolomih v Gorskem kotarju in Istri.

Zaposlene v kamnolomih povsod tarejo podobni problemi. Stroški izkopa, notranjega prevoza in predelave se z veliko naglico vsako leto večajo, cene naših izdelkov pa se letno lahko povečajo samo za 7 %

po vsaki frakciji, oziroma največ 15 % posamezna frakcija na škodo cene druge frakcije, ki mora v tem primeru ostati nespremenjena. Po drugi strani pa je cena našega peska nižja od cen peska v drugih kamnolomih, s sedanjo politiko cen pa se niti ne moremo izenačiti z ostalimi.«

Letošnji plan

Kakšen plan ste si zastavili za letošnje leto?

»Pri zastavljanju plana za letošnje leto nismo vzeli za izhodišče lanskoletnega rekordnega izkopa, ki je bil rezultat nadpovprečnega povpraševanja na tržišču, temveč povprečje iz preteklih let, ko je bil izkop v mejah normale.

Predvidevamo, da bomo letos izkopali in seveda tudi prodali okoli 215.000 kubikov vseh frakcij, največ seveda frakcije 0 — 40 mm (pesek premera od 0 do 40 milimetrov), ki je najbolj iskana na tržišču in pri kateri mi tudi največ zaostajamo v ceni za ostalimi kamnolomi. To je posledica nepravilne politike oblikovanja cen posameznih frakcij v preteklih letih. V ostalih kamnolomih so pravočasno opazili porast povpraševanja po frakciji 0 — 40 mm in so iz leta v leto dvigovali ceno le-tej za dovoljenih 15 %, seveda v škodo ostalih frakcij, kar niti ni bilo tako pomembno, saj so ostale frakcije manj iskane.

V našem kamnolomu so vsako leto vsem frakcijam dvigovali ceno

enako za 7 %, in zato je ta frakcija pri nas cenejša kot v drugih kamnolomih. Ostale frakcije pa nekoliko dražje, vendar je to brez večjega denarnega efekta, ker je povpraševanje po teh frakcijah občutno manjše kot po frakciji 0 — 40 mm.«

Koliko ljudi je zaposlenih v kamnolomu in kakšen delovnik imate?

»V kamnolomu je zaposleno 30 ljudi, od tega 22 v neposredni proizvodnji in 8 v pogonski režiji. Delamo redno v dveh izmenah, po potrebi tudi v treh. Z delovno silo nimamo nobenih problemov, ker so to običajno ljudje iz okoliških vasi in to je tudi prednost tega kamnoloma pred kamnolomi, v katerih sem prej delal, kjer je delovna sila vedno bila problem.

Lansko leto smo precej delali tudi v tretji izmeni, zato niti ni čudno, da smo izkopali rekordno količino kamna. Ko delamo s polno zmogljivostjo, uspemo narediti tudi do 90 kubikov različnih frakcij na uro.«

Nenehno prilagajanje potrošnikom

Kakšna je bodočnost kamnoloma na Črnem kalu?

»Ta kamnolom izkoriščamo že 20 let in ga bomo sigurno še najmanj toliko. Raziskave so pokazale, da so na območju kamnoloma zaloge najmanj še za 20 let pri letnem izkoriščanju 200.000 kubikov. Sigurno je, da se bo kamnolom še širil in da

ga bomo izkoriščali še več let, vendar bo za to potrebna premestitev visokonapetostnega daljnovoda, ki sedaj gre v neposredni bližini kamnoloma. Zato menim, da je bodočnost pred tem kamnolomom in da bo delo v njemu vsaj tako uspešno, kot je bilo v preteklosti.«

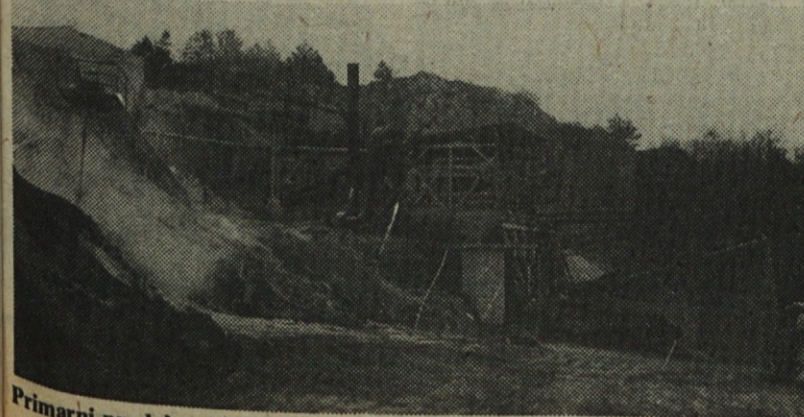
Kakšni so vaši konkretni predlogi za boljše poslovanje kamnoloma?

»Delo v kamnolomu mora biti tako organizirano, da bomo v vsakem trenutku sposobni prilagoditi se potrebam naših kupcev in jih ne bomo puščali na cedilu takrat, ko najbolj rabijo določen material. Včasih bomo morali z dodatnim mešanjem frakcij ustreči kupcu in mu takonarediti željeno mešanico.

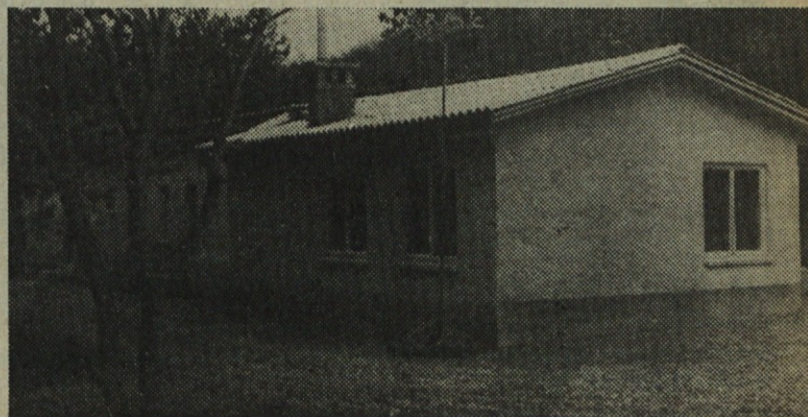
Vprašanje notranjega transporta in nakladanja po mojem mnenju tudi ni najboljše rešeno. Stroški prevoza sezaradi naftne krize skokovito dvigujejo, naše cene pa so omejene na 7 % oziroma 15 % letno, pa tudi mehanizacija za nakladanje peska, ki jo imamo od SPO, ni ravno poceni. Z uvedbo tekočih trakov bi uspeli notranji transport in nakladanje poceniti in bi bili popolnoma neodvisni od situacije na naftnem tržišču, ki je z vsakim mesecem vse bolj negotova.

Potreben bo tudi dodaten nakup mline za mletje suficitarnih frakcij v frakcijo 0 — 40 mm, ki je na tržišču ni dovolj, povpraševanje po njej pa je iz dneva v dan večje.«

CVETO PAVLIN

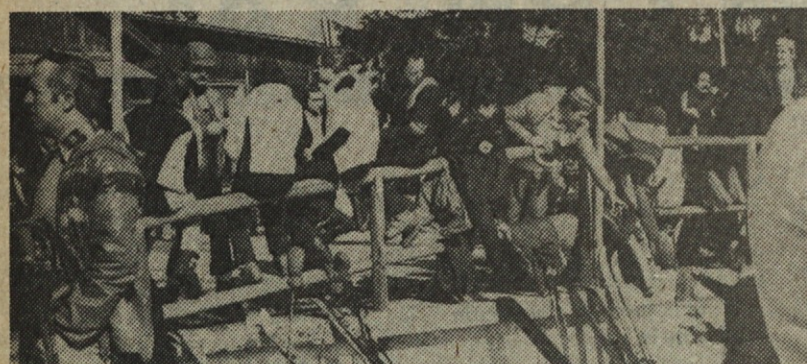
Primarni predelovalni obrati

Kuhinja in iedilnica za zaposlene v kamnolomu

Polona Kežar in Joži Kocjančič, prva in druga v veleslalomu med ženskami nad 30 let

Veliko manj »zahtevno« je bilo posedanje na toplem soncu kot pa vožnja po ledeni smučarski progi

»Kako ti je šlo?« so se tekmovalci spraševali po končanih vožnjah

Marjan Grilje in Alojz Polajnar, dva odlična smučarja, hkrati pa tudi prizadevna smučarska vaditelja

Naši smučarji na Starem vrhu

Z ozirom na to, da bomo v letu stabilizacije še kako potrebovali tudi telesne moči, smo svoje zmogljivosti morali seveda preizkusiti v praksi in naše športne igre so pokazale, da so v Gradisu pravi »kerlci« in da tudi naše žene niso za v staro šaro. Smučišče na Starem vrhu nad Škofjo Loko je 23. in 24. februarja gostilo množico smučarjev in smučark našega Gradisa in moramo se pohvaliti, da so tekmovalci bili iz vseh naših TOZD (razen iz Frankfurt). Letošnji organizatorji oz. pokrovitelji iger so bili LIO Škofja Loka in Kovinski obrati iz Ljubljane.

Smučišče na Starem vrhu nad Škofjo Loko je 23. in 24.

REZULTATI SO NASLEDNJI:

VELESALOM — ŽENSKES NAD 30 LET

1. Kežar Polona, LIO Šk. Loka
2. Kocjančič Jožica, DSSS
3. Rajnik Alenka, GE Celje

VELESALOM — ŽENSKES DO 30 LET

1. Stanonik Janja, LIO Škofja Loka
2. Hribar Zlata, GE Lj.-okolica
3. Kret Slava, GE Ravne

VELESALOM MOŠKI NAD 40 LET

1. Vidic Tone, GE Jesenice
2. Hercog Janez, GE Ravne
3. Oman Anton, LIO Škofja Loka

VELESALOM — MOŠKI OD 33 DO 40 LET

1. Čekon Maks, GE Ravne
2. Rant Silvo, LIO Škofja Loka
3. Zupan Jože, GE Jesenice

VELESALOM MOŠKI DO 33 LET

1. Polajnar Alojz, DSSS
2. Luštrik Karel, LIO
3. Sluga Miran, GE Jesenice

TEKI — ŽENSKES NAD 30 LET

1. Žigon Helena, Železokr.
2. Žvikart Katica, N.gr., Maribor

TEKI — ŽENSKES DO 30 LET

1. —2. GE Lj.-okolica
1. —2. GE Ravne
3. GE Jesenice

VELESALOM MOŠKI NAD 40 LET

1. LIO Škofja Loka
2. GE Ravne
3. GE Ljubljana

VELESALOM MOŠKI OD 33 DO 40 LET

1. GE Jesenice
2. GE Ravne
3. LIO Škofja Loka

VELESALOM MOŠKI DO 33 LET

1. DSSS
2. GE Ravne
3. LIO Škofja Loka

NAJBOLJŠI V GRADISU V VELESALOMU (ekipno)

1. LIO Škofja Loka
2. GE Ravne
3. DSSS

TEKI — ŽENSKES DO 30 LET — EKIPNO

1. Stanonik Janja, LIO Škofja Loka
2. Hribar Zlata, GE Lj.-okolica
3. Krajnc Anica, Gradnje Ptuj

TEKI — MOŠKI NAD 40 LET

1. Premrl Stefan, SPO Lj.
2. Hercog Janez, GE Ravne
3. Oblak Ciril, LIO Škofja Loka

TEKI — MOŠKI OD 33—40 LET

1. Rant Silvo, LIO Škofja Loka
2. Horjak Andrej, GE Ravne
3. Čekon Maks, GE Ravne

MOŠKI DO 33 LET

1. Zavolovšek Zoran, GE Ravne
2. Škratek Anton, GE Ravne
3. Milikič Boris, KO Lj.

NAJBOLJŠI V GRADISU V TEKIH — EKIPNO

1. GE Ravne
2. LIO Škofja Loka
3. SPO

TEKI — ŽENSKES DO 30 LET — VELESALOM

1. LIO Škofja Loka
2. DSSS
3. GE Celje

TEKI — ŽENSKES DO 30 LET — VELESALOM

1. —2. GE Lj.-okolica
1. —2. GE Ravne
3. GE Jesenice

VELESALOM MOŠKI NAD 40 LET

1. LIO Škofja Loka
2. GE Ravne
3. GE Ljubljana

VELESALOM MOŠKI OD 33 DO 40 LET

1. GE Jesenice
2. GE Ravne
3. LIO Škofja Loka

VELESALOM MOŠKI DO 33 LET

1. DSSS
2. GE Ravne
3. LIO Škofja Loka

NAJBOLJŠI V GRADISU V TEKIH — EKIPNO

1. LIO Škofja Loka
2. GE Ravne
3. DSSS

Proga je bila ledena in strma in marsikdo je končal izven vratic

Tako je vozil predsednik komisije za standard in rekreacijo Jernej Jeršan

Slavc Stanonik — dober smučar in organizator letošnjih iger

Slavnostnega zaključka, ki je bil v novih prostorih škofovsko menze sta se udeležila tudi predsednik občinskega sindikalnega sveta in predsednik občinske skupščine iz Škofje Loke

Janja Stanonik je naša najuspešnejša smučarka, saj je zmagala tako v veleslalomu kot v tekih

Helena Žigon z zlato kolažno za zmago v tekih pri ženskah nad 30 let

Jeseničani so bili dobre volje kljub temu, da se niso uvrstili med prve tri boljše ekipe

Delavci pri zaključnih delih na mostu čez Ljubljanico pri gostišču Livada

Most na Livadi bo zgrajen do 27. aprila, občinskega praznika občine Vič-Rudnik

Most čez Ljubljanico v zaključni fazi

Konec lanskega leta so na gradbišče mosta na Livadi prišli delavci tozda Nizke gradnje in začeli z montažo zgornje konstrukcije mostu. Pred njimi so spodnjo konstrukcijo naredili delavci tozda GE Ljubljana, ki so se morali spoprijeti z ljubljanskim barjem, ki je tudi tokrat pokazalo svoje lastnosti in otežkočalo delo gradbenikom.

V fazi pripravljalnih del se je pogreznil pomožni oporni zid za dostop benoto stroja na levem bregu Ljubljane. Ko so na Zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij naredili dodatno analizo stabilnosti brežin, se je delo nadaljevalo ob strogem upoštevanju pogojev, ki so jih dali rezultati analize ZRMK.

Krajni piloti so narejeni na klasičen način, vodni pa so izdelani iz cevi premera 1,50 metra in debeline 12 mm. Za dosego potrebne nosilnosti tal je bilo potrebno razširiti pete pilotov v globini okoli 10 metrov pod

dnom Ljubljane. To so izvedli z dvigom cevi za 2 metra in miniranjem svežega betona.

Če bo vreme še naprej tako ugodno za gradnjo kot je to sedaj, bo most v kratkem zgrajen, delavci pa se bodo preselili na gradbišče zahodne ljubljanske obvoznice na Dolgi most.

C. PAVLIN

OPRAVIČILO!

V prejšnji številki Gradisovega vestnika je bil objavljen članek o dolgoletnem direktorju GASTA inž. Vladimirju Čadežu. Avtor članka je na koncu pomotoma podpisal, kot avtorja inž. Čadeža, kar ne odgovarja dejanskemu stanju. Prosimo inž. Čadeža, da neljubo napako popravi.

Gradimo hotel v Strunjanu

Poleg že obstoječega hotela vojaških vojnih invalidov v Strunjanu gradi naš koprski tozdravni hotel. Imenoval se bo hotel »Svoboda«, njegova kapaciteta bo 102 ležišč. Vse sobe v hotelu bodo dvoposteljne, edino v pritličju bo nekaj enoposteljnih sob namenjenih v glavnem negi bolnikov.

Z deli so začeli junija lanskega leta, predvidevajo, da bo hotel končan do 29. novembra letos. Investicijska vrednost hotela je 100 milijonov dinarjev.

Poleg gradnje hotela bodo naši delavci adaptirali tudi bungalove, ki sodijo v sklop Doma vojaških vojnih invalidov in jih uredili tako, da bodo na istem nivoju kot bo novozgrajeni hotel (B-kategorija), uredili bodo in

na novo zgradili športna igrišča za odbojko, golf, košarko, tenis, namizni tenis itd., uredili in regularizirali hudournik ter zgradili nove dovozne poti. Vrednost teh del bo od 50 do 60 milijonov dinarjev.

Z dograditvijo novega hotela se bodo kapacitete Doma vojaških vojnih invalidov povečale na okoli 300 postelj. Hotel bo povezan z že obstoječim hotelom, v katerem je tudi bazen. Tudi ta hotel je pred petimi leti zgradil naš koprski tozdravni hotel.

Pomembna pridobitev za celotni kraj bo poleg hotela tudi nova široka cesta od strunjanskega križišča do hotela, ki bo nadomestila dosedanjjo, ovinkasto in ozko cesto.

C. PAVLIN

Prva plošča hotela v Strunjanu je zabetonirana

Železokrivci pri delu

ZAHVALA

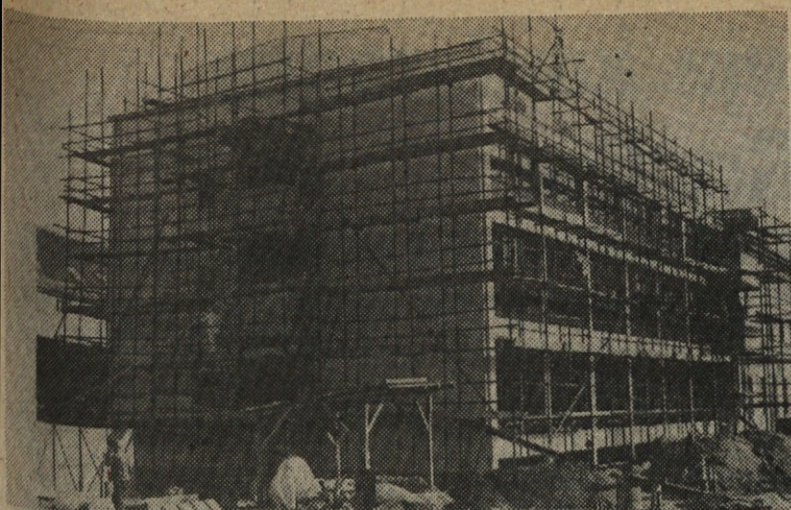
OOZS v delovni skupnosti skupnih služb se zahvaljujem za izraze sožalja in podarjeno cvetje ob smrti moje mame, prav tako pa tudi sodelavcem iz komercialne službe. Hvala tudi vsem, ki ste drago pokojnico spremlili na njeni zadnji poti.

MARICA ŠELIH

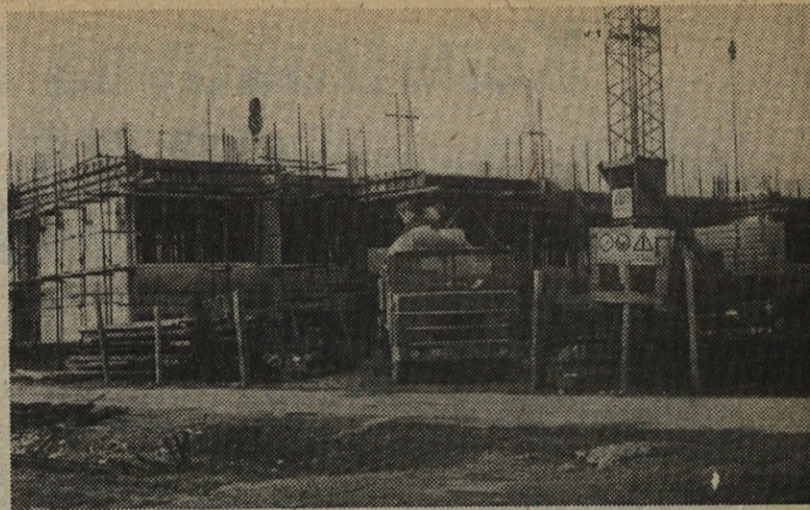
ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem izvršnemu odboru sindikata Lesno industrijskega obrata iz Škofje Loke in sodelavcem za podarjeno cvetje in izraženo sožalje ob smrti moje mame.

ANTON JERAJ

Prizidek ptujske bolnice v katerem bo interni oddelek končan do 1. maja

Upravna stavba za Elektro Maribor — enota Ptuj

Ptuj — kako v letošnjem letu?

»Sedaj, ko še nimamo popolnih podatkov o poslovanju v preteklem letu lahko podam le približno točne podatke, ki pa se vendarle ne bodo bistveno razlikovali od zaključnega računa za leto 1979,« je povedal direktor ptujskega tozda **Julij Gjurašek**. »Celotni prihodek bomo v celoti dosegli, nekoliko bomo zaostali pa pri dohodku in osebnih dohodkih. Tudi pri zaposlovanju nismo v popolnosti dosegli zastavljenega plana in bomo malenkost zaostali za letem.«

Polovica del za letošnje leto preskrbljena

»Letos bo na področju, ki ga pokriva naš tozdanj del za gradbenike zato se moramo potruditi, da si bomo preskrbeli toliko dela, da bomo dosegli plan za letos. Že sedaj imamo preskrbljeno polovico del za letošnje leto. Tako še vedno gradimo stanovanja v stanovanjski soseski Zihlerlova ploščad. Gradnja le-te bo zaključena avgusta letos ko bomo predali tudi zadnji stanovanjski blok. Šele naslednje leto pa bomo začeli z gradnjo nove stanovanjske soseske v Ptuj.«

Gradimo tudi poslovne prostore in skladišča za »Pleskar« v Kidričevem, upravno stavbo za »Elektro«

Maribor enota Ptuj in prizidek ptujske bolnice v kateri bo interni oddelek. Ta dela se nam bodo končala sredi leta, za drugo polovico leta pa iščemo dela.«

Pomanjkanje KV delavcev in problem neopravičenih bolezni

»Lansko leto smo v povprečju zaposlovali 278 delavcev, kar je 99,3% plana. V glavnem zaposlujemo delovno silo iz našega področja. To so pol delavci in pol kmetje, ki nam prav zaradi takega statusa delajo precej problemov. Največji problem je v ogromnem številu neopravičenih bolezni saj ti delavci imajo doma še košček zemlje in takrat, ko nimajo več dopusta se poslužujejo neopravičenih bolezni. Z zaposlitvijo kontrolorja bolezni smo uspeli zmanjšati število bolezni do 30 dni, povečalo pa se je število izostankov nad 30 dni, na le-te pa mi ne moremo niti z kontrolorjem vplivati.

Zadnja leta opažamo konstantno pomanjkanje določenih kadrov in to predvsem kvalificiranih tesarjev, zidarjev in železokrivcev. Z vsakoletno akcijo po šolah skušamo pridobiti čimveč mladih za ta poklic, vendar so rezultati vsako leto vse slabši. Zato tudi sami že razmiš-

ljamo in se zavedamo tega, da bomo tudi mi v kratkem prisiljeni zaposlovati ljudi, ki niso iz našega področja, ker bomo edino tako prišli do kvalificirane delovne sile.«

Skupna vlaganja v surovinsko bazo v Ptuj

Poleg problemov, ki jih imamo z pomanjkanjem kvalificirane delovne sile, problemov premajhnega števila učinkovitih ur 134 učinkovitih ur na delavca in problemov izredno velikim številom neopravičenih bolezni imamo v Ptuj velike težave tudi z dobavo betona. Nimamo lastne separacije in betonarn in zato moramo beton voziti iz oddaljenih betonarn. Zato smo se z ostalimi gradbenimi podjetji v Ptuj dogovorili za gradnjo surovinske baze na principu skupnega vlaganja. Nosilec tega projekta ni več naš tozdanj temveč je to Komunalno podjetje Ptuj. Tako bomo v sodelovanju z ostalimi gradbenimi podjetji rešili ta pereč problem.

Plan za letošnje leto

Za letos smo planirali povečanje celotnega prihodka na 200 milijonov dinarjev (lani 177) in dohodka na 52 milijonov dinarjev (lani plani-

rano 43, dosežena pa okoli 40). Letos bi povečali tudi osebne dohodke za 9,52%, saj smo v našem tozdu imeli najnižje povprečne osebne dohodke v Gradisu, okoli 5.300,00 na zaposlenega.

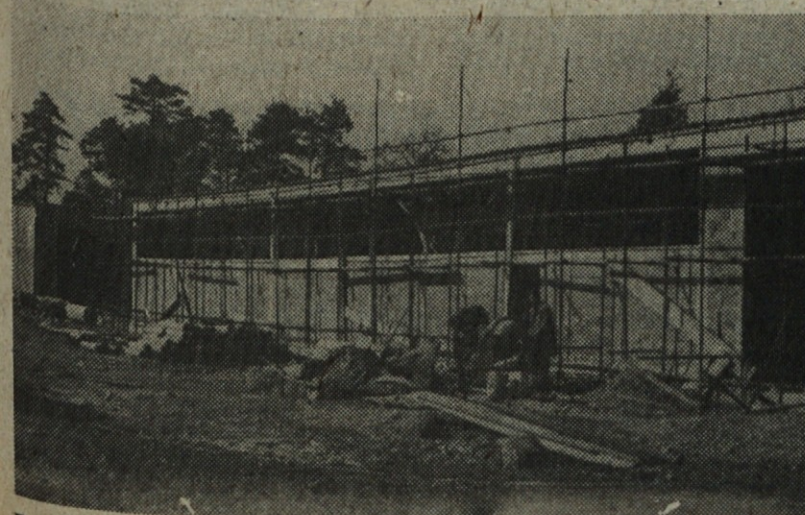
Sindikato dobro dela

Kako dobro dela naš sindikat ilustrira podatek, da je naša sindikalna organizacija med petimi dobitnicami srebrnega znaka sindikatov Slovenije v ptujski občini. Sindikat je vodil razpravo o periodičnih obračunih in sedaj o zaključnem računu in se tudi aktivno vključeval v vse naloge, ki jih je dobil od občinskega sindikata. Novi predsednik IO sindikata je **Ivanuš Miran**, gr. tehnik.

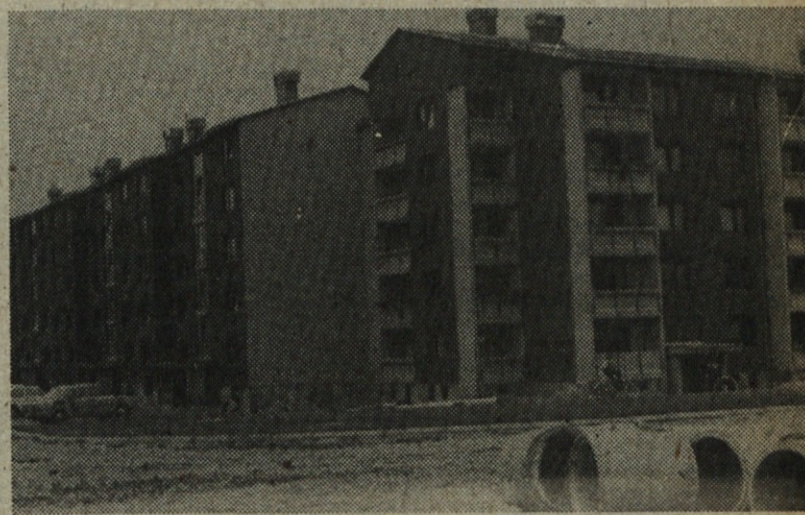
Letošnje lastne investicije

Lansko leto smo uspeli zgraditi novo mizarstvo delavnico. Letos pa bomo zgradili novo kotlovnico, saj stara ne more zadovoljiti povečanim kapacitetam in manjšo železokrivnico. Tako bodo premajhni upravni prostori morali počakati za naslednje srednjeročno obdobje. Isto velja tudi za delavsko menzo, le-ta bo sodnejša, kot sedanja in bo del boljše standarda delavcev, v Ptuj.«

C. PAVLIN

Poslovni prostori in skladišče za Pleskar v Kidričevem

Stanovanjska soseska Zihlerlova ploščad bo zaključena avgusta letos

Konstruktivna seja konference OO ZS Gradisa

Na konstitutivni seji Konference OOZS GIP Gradis, ki je bila 14. 2. so člani konference poročali o svojem dosedanjem delu, razrešili dosedanje in izvolili nove organe Konference in obravnavali program konference za leto 1980.

Delovno predsedstvo konstitutivne seje konference OOZS Gradisa

Uvodni referat je podal dosednji predsednik konference OOZS tovariš **Janez Raušl** in dejal: »Delo sindikata se je v obdobju, za katerega danes polagamo obračun dela vsebinsko močno spremenilo. Zveza sindikatov je množična družbenopolitična organizacija, ki je sposobna strniti vse interese v urejen sistem samoupravnih socialistične demokracije.

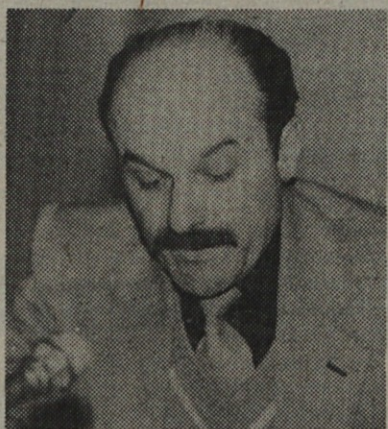
INTERESE TOZDOV PODREDITI INTERESOM GRADISA

Sindikat se mora še bolj usmeriti k temeljnemu vprašanju družbeno-ekonomskega položaja delavcev, imeti mora ustvarjalen in kritičen odnos do vseh predlogov in biti dejavnik poenotenja interesov delovnih ljudi. Zveza sindikatov mora organizirano doseči večjo aktivnost delavcev. Zato je naša osnovna naloga ustvarjanje možnosti, da bodo delavci v organih ZS izražali in uveljavljali svoje posamične in posebne interese ter jih usklajevali s skupnimi in splošnimi interesi delavskega razreda.

Za konferenco OOZS v naši delovni organizaciji je značilno, da se uveljavlja kot oblika povezovanja aktivnosti osnovnih organizacij, ki usklajuje delovanja in pomaga pri uresničevanju sklepov, stališč in akcij.

Kdor bi podrobneje analiziral naše delo in prisotnost osnovnih organizacij pri tem, bi najbrž dobil vtis, da smo delovali preveč samostojno, preveč ločeno od osnovnih organizacij. Vendar je takšno stanje objektivno pogojeno z dejstvom, da se osnovne organizacije še vedno ne

zavedajo svoje velike politične sile. Mogoče pa osnovne organizacije, včasih vodene tudi z ozkimi tozдовskimi interesi, niti niso čutile potrebe po enotni politični akciji, ki bi težila k zagotavljanju širših in skupnih interesov, čeprav včasih na račun

Poročilo nadzornega odbora je prebral Bogomir Gabrovec

posamičnih, tozдовih.

Konferenca sindikata je v tem času edina politična organizacija, ki organizacijsko povezuje politične organizacije iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti tudi na ravni delovne organizacije, za razliko od Zveze komunistov, ki v novi organiziranosti ne pozna takšnega organizacijskega povezovanja na ravni delovne organizacije.

Za Zvezo socialistične mladine v Gradisu lahko rečemo, da se je v zadnjih dveh letih organizacijsko in kadrovsko okrepila, a se je doslej najbrž preveč ukvarjala sama s seboj. Zato bi morali delovanje ZSM v osnovnih organizacijah in koordinacijskem svetu usmerjati k posebno aktualnim družbeno-ekonomskim in političnim dogajanjem v delovni organizaciji.

BITKA ZA STABILIZACIJO

Mislim, da bo osrednja bitka, ki jo bomo letos vodili v sindikatu, bitka za stabilizacijo. V Gradisu že več let nazaj vprašanjem stabilizacije posvečamo precej pozornosti, vendar učinki niso vedno takšni, kot si jih želimo. S konkretno aktivnostjo na tem področju v letu 1979 ne moremo biti zadovoljni. Mislim, da si bomo morali odkrito povedati, kje delamo napake in kaj moramo pri svojem delu popraviti. Konferenca je nekatere stvari precej ostro postavila, pa so potem bili nekateri celo užaljeni, čeprav gre samo za drobtino v tistem kosu kolača, ki ga z neodgovornim delom in obnašanjem odmetavamo in bi ga lahko v takšni ali drugačni obliki tudi pojedli. Zato moramo imeti več odkritega in tovariškega dialoga, več discipline in več odgovornosti, pa bomo tudi mi prispevali svoj delež k vsesplošnim prizadevanjem družbe na področju gospodarske stabilizacije.

Uvodne misli za razpravo na seji je podal dosednji predsednik konference sindikata Janez Raušl

Na konferenci sindikatov je bil sprejet tudi program dela Konference OOZS Gradis za letošnje leto. Aktivnost konference bo največja na naslednjih področjih:

1. Uveljavljanje samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov:

— razvijanje in krepitev dohodkovnih odnosov,

— konferenca si bo prizadevala za postopno zmanjševanje števila privatnih kooperantov, prizadevala si bo, da bodo delavci privatnih kooperantov imeli zagotovljen enak standard kot naši delavci,

— posvečanje posebne pozornosti krepitevi ekonomskih odnosov s tujino.

2. Spremljanje rezultatov gospodarjenja in gospodarske stabilizacije:

— Konferenca bo na osnovi dobjenih analiz in poročil dajala tudi predloge za odpravo pomanjkljivosti v poslovanju.

— Zahtevala bo pripravo takšnih programov na področju gospodarske stabilizacije, ki bodo konkretni, z jasnimi opredelitvami odgovornosti.

3. Uveljavljanje načel delitve po delu:

— prizadevanja za razvijanje sistema delitve na osnovi PMS metode in nastopanje proti zlorabam in izigravanju le-te,

— enotno reševanje odprtih vprašanj in ugotavljanje učinka posameznikov ali skupin v okviru sprejetega sistema,

— vključevanje v razprave po družbenem dogovoru o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka.

4. Spremljanje srednjeročnih planov za obdobje 1981—85.

— Posebna pozornost bo posvečena obveščanju o pripravah srednjeročnih programov in skrbi, da bo organizacija razprav zagotavljala dejansko vključevanje delavcev v razprave, ne pa zgolj formalni pristop k razpravam.

— Konferenca bo zagotavljala polno angažiranje sindikata pri obravnavi vseh vidikov kadrovske politike in strategije, razporejanja

Novi predsednik konference sindikata je Mirko Zemljč iz Nizkih gradenj

Druga etapa Slovenijalesa

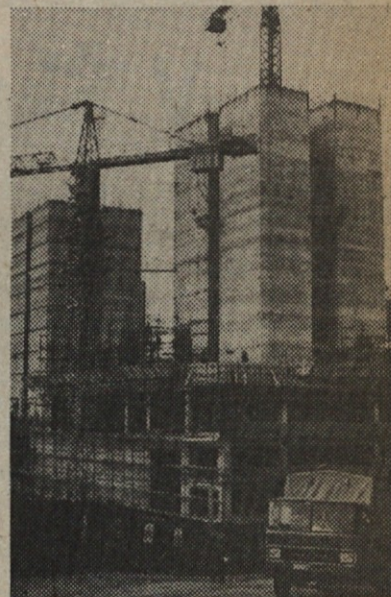
Za prodajnim centrom Slovenijalesa za Bežigradom v Ljubljani raste tudi druga etapa tega objekta — poslovni center. Gre za 10-nadstropno poslovno stavbo, ki bo na vrhu imela še dve nadstropji za strojnice (v enem za dvigala, v drugem pa za klimatske naprave). V njej bo zaposleno okoli 1800 delavcev Slovenijalesa, ki so sedaj dislocirani na različnih krajih Ljubljane. Začetki gradnje segajo v junij mesec leta 1978, ko so delavci tozgov GE Ljubljana in GE Jesenice začeli z izkopom gradbene jame.

Poslovni center Slovenijalesa bo imel 47.000 bruto kvadratnih metrov površine, od tega odpade na tri kleti 20.000 kvadratnih metrov. Investicijska vrednost objekta je okoli

570 milijonov dinarjev, zaenkrat pa so sklenjene pogodbe za dela v vrednosti okoli 300 milijonov dinarjev.

Gradnja objekta je precej zahtevna. Na branastih konstrukcijah sta bili s tehnologijo drsnih opažev izdelani jedri objekta v višini 42 metrov. Obe jedri dolžine in širine 16 metrov sta bili izdelani v rekordnem času, eden v 17 in drugi v 15 dneh. Takrat so delavci delali dan in noč, saj tehnologija drsenja tako zahteva.

Pri drsenju je bilo v vsako jedro vgrajeno po 300 ton armature, 1800 kubičnih metrov betona MB 300 in 850 opažev odprtih vseh velikosti. Okrog jeder gradijo skeletno konstrukcijo, ki sestoji iz stebrov MB 500

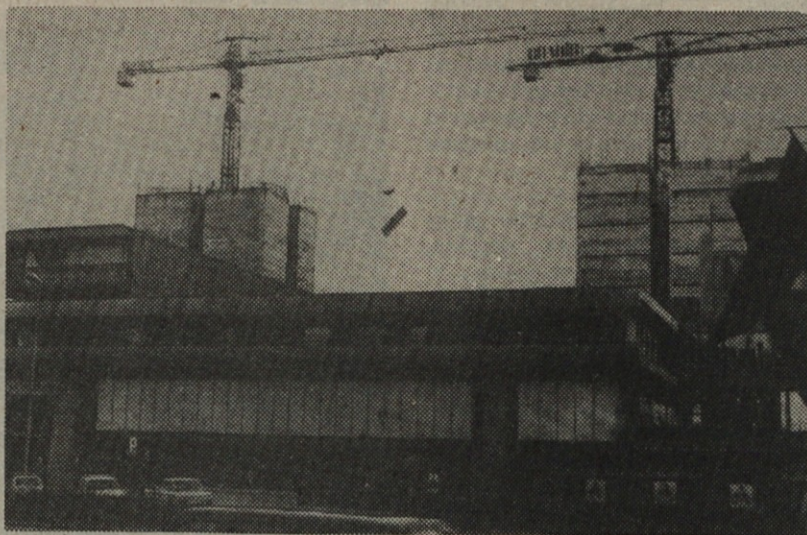
Poslovni center bo imel tri kleti v katerih bodo skladišča Slovenijalesa

in armature 500 do 700 kilogramov na kubični meter betona. V glavo stebrov polagajo jeklene I nosilce, ki jih s posebnimi opaži zaopažijo in vbetonirajo. Na zabetonirane dele med stebri položimo Yu nosilce, preko teh pa opaže iz Bled elementov. Armatura plošč sestoji iz armaturnih mrež in rebraste armature.

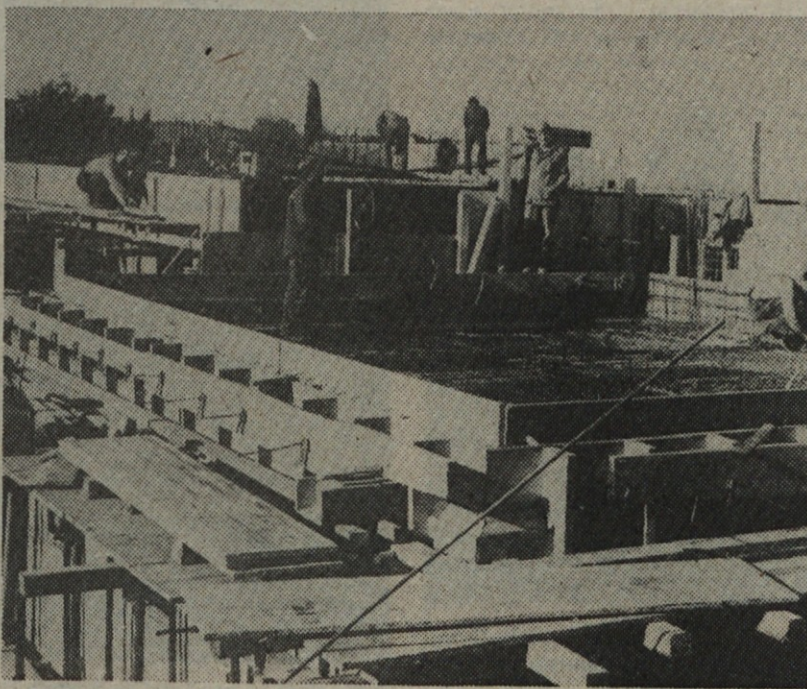
V obeh jedrih bodo vse vertikalne komunikacije: dvigala — v vsakem jedru po šest dvigal, tri osebna, eno tovorno in dva za pošto, stopnice, vse vertikalne instalacije in sanitarije.

Graditelji predvidevajo, da bo severni del objekta zgrajen do tretje faze junija meseca letos, južni pa dva meseca pozneje. Takrat bodo zelo intenzivno delali na severnem delu objekta, tako da bo le-ta vseljen že konec letošnjega leta, južni del pa konec prihodnjega leta. Severni in južni del objekta sta funkcionalno popolnoma ločena, tako da bo možno nemoteno delati na južnem delu, ko bo severni že vseljen.

Pomembno je tudi omeniti, da poleg obeh glavnih izvajalcev del GE Ljubljana in GE Jesenice pri gradnji sodelujejo tudi nekateri ostali tozdi. To sodelovanje je prišlo do izraza predvsem pri zahtevnem drsenju obeh jeder, ko so sodelovali: LIO Škofja Loka z opaži, Kovinski obrati Ljubljana s pomožno jekleno konstrukcijo, SPO z mehanizacijo in prevozi ter Železnicarstva, ki je redno dobavljala armaturo. Pomembno je tudi sodelovanje s skupnimi službami in to predvsem s pripravo dela.

Prodajni center Slovenijalesa zakriva dogajanja na poslovnem centru

Vilja Ljubljana, ki bo imela tri kleti v katerih bodo skladišča Slovenijalesa

dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke ter politiko oblikovanja in trošenja sklada skupne porabe.

5. Kulturno življenje delavcev:

— Komisija za kulturo in izobraževanje si bo prizadevala evidentirati in zbrati posameznike in skupine, ki se že ukvarjajo z aktivnostjo na področju kulture ter organizirati njihovo aktivnost.

— Konferenca bo skrbela za udeležbo gradisovih kulturnih ustvarjalcev na kulturnem srečanju gradbenikov Slovenije.

— Še naprej je potrebno podpirati animatorje kulturnega življenja v tozdi.

6. Zagotavljanje ustreznih življenjskih in delovnih razmer delavcev — standard in rekreacija:

— Konferenca bo spodbujala aktivnost OOS pri ocenjevanju delovnih pogojev in uveljavljanju varstva pri delu ter zdravstvenega varstva.

— Problematika delovnega časa, predvsem nadurnega dela.

— Uveljavljanje minimalnih standardov pri nastanitvi delavcev.

— Skrb za vključevanje delavcev iz drugih republik v samoupravno, družbeno-politično in kulturno življenje tozgov, kraja, občine in republike.

— Zavzemala se bo za nadaljnje združevanje sredstev za razširitev kapacitet v počitniških domovih.

— Podpirala bo množično rekreativno dejavnost v delovni organizaciji ter nadaljnje uveljavljanje zdravstveno-preventivnih odmorov.

7. Samoupravno informiranje:

— Predvsem je treba posvetiti večjo pozornost obveščanju v tozdi. V ta namen je treba ojačati informacijske skupine.

— Oddelek za informacije bi moral letno pripravljati krajše tiskovne konference in tako obveščati javnost o delu naše delovne organizacije. Redno mora vzdrževati tudi stike z dnevnim in pokrajinskim časopisjem in RTV.

— Gradisov vestnik naj odslej izhaja 14-dnevno. S tem bi postal veliko bolj aktualen in tudi polemičen.

NOVI ČLANI

ORGANOV KONFERENCE

Po razrešitvi dolžnosti dosedanjih članov organov konference so bili izvoljeni novi. V predsedstvo konference so izvoljeni:

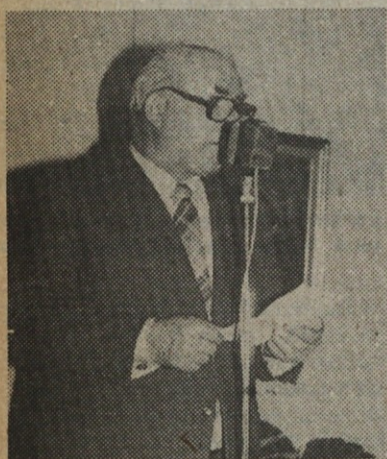
1. Korenjak Emil, Gradnje Ptuj
2. Štrekelj Branko, GE Ljubljana
3. Sikošek Anton, GE Maribor
4. Lorenčič Jože, SPO Ljubljana
5. Golob Ivanka, Nizke gr. Maribor
6. Raušl Janez, KO Maribor
7. Zupan Marjan, GE Jesenice
8. Rojc Vili, GE Celje
9. Jeršan Jernej, DSSS
10. Šuković Miroslav, GE Koper
11. Zemljič Mirko, Nizke gr. Maribor

Za predsednika Konference OOSZ je bil izvoljen **Mirko Zemljič**.

V OKVIROU PRAZNOVANJA OBČINE ŠKOFJA LOKA
OTVORITEV NOVIH PROIZVODNIH PROSTOROV
 ŠKOFJA LOKA, 18. januar 1980

V Škofji Loki je bilo slavnostno

Ob praznovanju praznika občine Škofja Loka, ki ga praznujejo občani te občine v spomin na slavno dražgoško bitko in ob 35 letnici Gradisa ter 30 letnici delavskega samoupravljanja, so v našem Lesno industrijskem obratu predali na-

Prisotne je pozdravil direktor tozda Leopold Ilovar

menu nove proizvodne prostore za stavbno mizarstvo, obnovljeno žago in kotlarno ter nov objekt družbene prehrane.

Slavnosti so se med drugim udeležili tudi: **Krvina Zdravko**, — medobčinski sekretar ZK za Gorenjsko, **Tomažič Emil** — predsednik zbora združenega dela skupščine SR Slo-

venije, **Žakelj Viktor** — predsednik skupščine občine Škofja Loka, **Gačnik Humbert** — podpredsednik komisije za kadre skupščine SR Slovenije, **Šuglaj Ivanka** — predsednik medobčinskega sveta zveze sindikatov za Gorenjsko, **Gajger Lovro** — sekretar občinske konference ZK Škofja Loka, **Petrič Peter** — predsednik izvršnega sveta skupščine občine Škofja Loka ter predstavniki SOZD GLG Bled, Slovenijalesa, družbenopolitičnih organizacij občine Škofja Loka, Ljubljanske banke — Temeljne Gorenjske banke, poslovne skupnosti GAST, predstavniki delovnih organizacij, ki so sodelovale pri realizaciji omenjene investicije in predstavniki ostalih naših tozдов in skupnih služb.

Rekonstrukcija primarne proizvodnje, energetskega objekta, novih proizvodnih prostorov in obrata družbene prehrane je veljala 80 milijonov dinarjev. Polovica tega zneska je iz lastnih sredstev tozda LIO.

Po ogledu proizvodnih prostorov so se vsi udeleženci proslave, njih okoli 350, zbrali v obratu družbene prehrane. V uvodu programa je na citre zaigral Miha Dovžan, potem pa so nastopili s svojim programom Ribniški oktet in dramski igralec Boris Kralj.

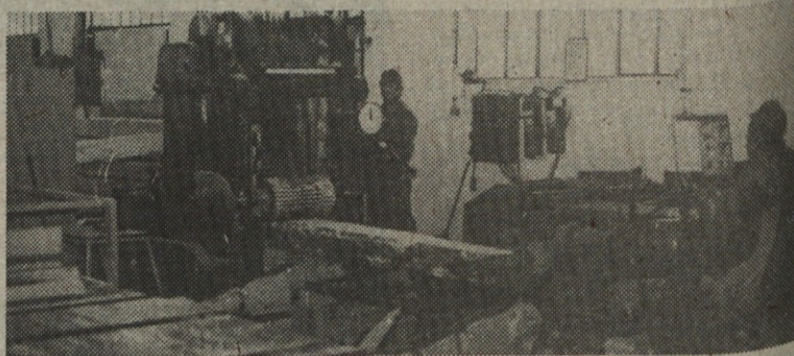
C. PAVLIN

V kulturnem programu so sodelovali člani Ribniškega okteta in dramski igralec Boris Kralj

Nova proizvodna hala za stavbno mizarstvo

Predelava lesa v rekonstruiranih proizvodnih prostorih

Med udeleženci slovesnosti so bili tudi Emil Tomažič — predsednik zbora združenega dela SRS, Humbert Gačnik — podpredsednik komisije za kadre skupščine SRS in Lojze Cepuš — direktor KSS Gradisa

Novi stroj za proizvodnjo lesenih gredic

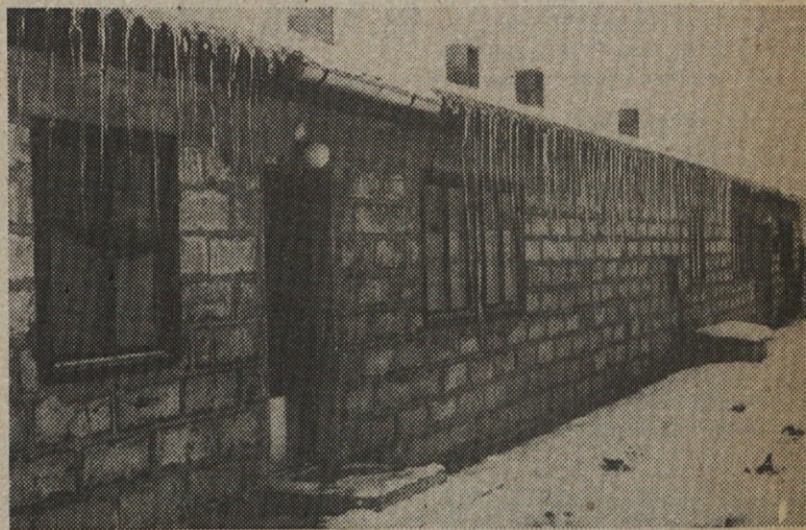
Novi prostori za centralni laboratorij

Kako pomembno je v današnjem gospodarjenju raziskovalno delo, najbrž ni potrebno razpravljati. Seveda tu ne mislimo samo na tiste naloge s področja raziskav in razvoja, ki jih opravljajo v ustanovah, posebej za to tudi ustanovljenih. Za delovne organizacije same je bi stvenega pomena lastno raziskovalno delo, ki ga opravljajo na osnovi lastnih proizvodnih usmeritev in seveda tudi potrebe.

V Gradisu smo že dolgo časa čutili, da stanje na tem področju ni bilo zadovoljivo in da potrebujemo oddelek, ki bo kos novim tehnološkim izsledkom, ki se pojavljajo pri uporabi gradbenega materiala. Da bi končno to uredili, smo si zadali nalogo, da v okviru tehnične službe organiziramo laboratorij, kjer bi kontrolirali kvaliteto lahko dvignili na ustrezen nivo. To smo zapisali tudi v razvojni program Gradisa. Laboratorij je v Gradisu obstajal že dosedaj, vendar današnjim potrebam ni več ustrezal. Da smo prišli do boljših

razmer na tem področju, je v tem času prispeval tudi pravilnik o začetnih tehničnih pogojih za ugotavljanje in dokazovanje kvalitete osnovnih materialov za beton in betonov, ki je letos februarja stopil v veljavo in takoj zadoži gradbeno podjetja, da si v svoji sredi uredijo ustrezno službo.

Prejšnji mesec smo tako v Ljubljani odprli nov laboratorij, ki je pravzaprav prehodna rešitev za to službo, saj se že pripravlja dokumentacija za postavitve laboratorija v industrijski coni na Letališki cesti, kjer bo tudi nekaj drugih objektov za potrebe Gradisa. Sedanji novi objekt ima ustrezne prostore za preiskavo svežega betona, agregata, otrdelega betona, cementa, kemični laboratorij, seveda pa tudi pripadajoče pomožne prostore, kot so skladišča in pisarne. Za leto 1980 smo že podpisali z Zavodom za raziskavo materiala in konstrukcij pogodbo o izvajanju tekoče kontrole in sodelovanju pri organiziranju sistema ugo-

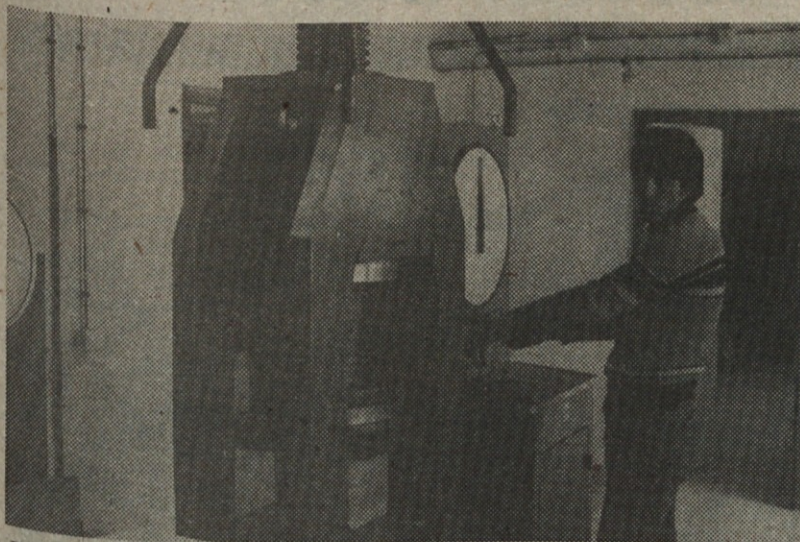
Zunanost gradisovega centralnega laboratorija sredi letošnje zime

taavljanja ter dokazovanja kvalitete. V prvi fazi bo delo v laboratoriju namenjeno raziskavi betona, kasneje pa se bo razširilo na področje betonskega železa, jekla in ostalih izdelkov, oziroma materialov ki prihajajo v poštev pri gradnji v Gradisu. Pogodba z Zavodom za raziskavo materiala in konstrukcij zajema tudi najemnino za opremo v času enega leta, v stroških poslovno-tehničnega sodelovanja pa so vštet stroški za prisotnost laboranta, za vzdrževanje opreme in preiskave osnovnih materialov za beton v laboratoriju instituta. V začetku dela bo najbrž nekaj težav s kadri, ker za to vejo gradbeništva ni posebnega zanimanja. Predvidoma bo v laboratoriju zaposlen vodja centralnega laboratorija, pomočnik za operativno, pomočnik za kemijo in umetne mase, pomočnik za preiskave, trije laboranti, dva pomožna delavca in administratorka. Računamo, da bo

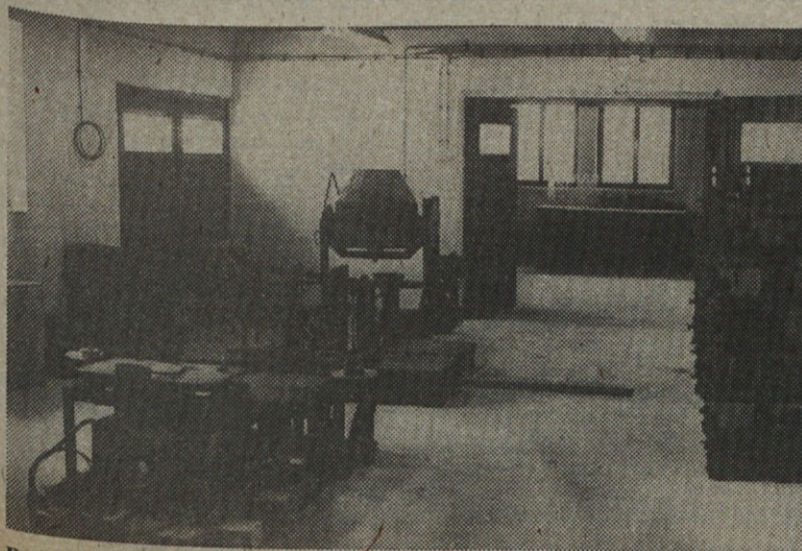
potrebno za potrebe centralnega laboratorija in tudi samih, TOZD pripravljati razne izpopolnjevalne seminarje, kjer bi vse tiste, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, seznanjali z novimi izsledki in načini dela.

Glede na to, da vsako novo delo povzroča ob uvajanju tudi nekaj težav, moramo tudi mi računati na določene obratovalne probleme zaradi neupelnega kadra in upoštevanja vseh zahtev, ki jih navaja pravilnik s tega področja.

Delavci, ki delajo v novih prostorih, so z njimi zelo zadovoljni in poudarjajo, da je imela TOZD GE Ljubljana — okolica veliko razumevanje, ne samo za lokacijo, ki jo je namenila za ta objekt, ampak tudi samo izvajanje gradbenih del, ki jih je opravila zelo kvalitetno. Za uvajanje tekoče kontrole pa pričakujejo v laboratoriju vso pomoč tozdv, saj bodo le tako lahko dosegli ustrezno kvaliteto.

Isuf Nimami preizkuša tlačno trdnost betonskih kock

Prostor za preiskave agregata in svežega betona

Pisma naših bralcev

Pred dvema leti sem se zaposlil pri Gradisu in takoj po prihodu v delovno organizacijo sem imel hudo delovno nezgodo, o kateri je pisal tudi Gradisov vestnik. Od takrat ne delam več na gradbišču, pač pa mi je Gradis omogočil, da hodim v ekonomsko šplo v svojem rojstnem kraju. Čeprav že imam svoj poklic, ga ne bi mogel zaradi poškodb več opravljati, zato sem vesel, da mi je delovna organizacija omogočila, da se izučim za drug poklic. Šolsko prakso bom seveda opravljal v Gradisu in upam tudi, da bodo leta šolanja hitro minila, da se bom lahko vrnil na delo v Gradis. Ta čas bom izkoristil, da se bom malo bolj naučil slovenskega jezika in delovno organizacijo spoznal tudi drugače — preko raznih OOUR-a, SOOUR-a in podobno. Rad bi dobival vaš časopis, da bi bil vseskozi na tekočem, kaj se dogaja v Gradisu.

VIKTOR MARINOVIC

G. Lipnica b.b.

75213 Lipnica kod Tuzle

Ploščad Borisa Kraigherja v gradnji

Met Titovo cesto, Metalko, hotelom Union oziroma Holiday Inn in hotelom Slon v Ljubljani bodo 1986 leta nastajala ploščad Borisa Kraigherja. Delavci tozda GE Ljubljana so avgusta meseca 1978 začeli z izkopom gradbene jame in varovanjem le-te.

Varovanje gradbene jame je bilo izredno zahtevno, ker je gradbišče v centru mesta, v strnjenem naselju. Z betonskimi piloti je bilo potrebno zavarovati temelje obstoječih objektov: Metalke, hotela Holiday Inn, Titove ceste itd., da je izkop bil popolnoma varen.

Pred gradbeniki so na gradbišču štiri mesece delali arheologi, saj so s

obsegala področje med Titovo cesto in Metalko, druga pa med Metalko in hotelom Holiday Inn. Od tod pa do hotel Slon bomo gradili čez nekaj let v drugi etapi.

Pod ploščadjo bodo štiri kleti. V prvi kleti bodo gostinski lokali in trgovine, v drugi, tretji in delu četrte pa parkirišča in skladišča. V preostalem delu četrte kleti bodo zaklonišča.

Poleg kleti bo v prvi fazi zgrajen še pritlični objekt, v katerem bodo imeli svoje prostore gostinci in trgovci. V drugi fazi prve etape gradnje ploščadi pa pride na vrsto dominantni objekt na ploščadi. To bo 45 metrov isoka poslovna stolpnica, za katero investitor še ni znan.

C. PAVLIN

Vsakemu tovornjaku je potrebno oprati kolesa predno zapelje na Titovo cesto

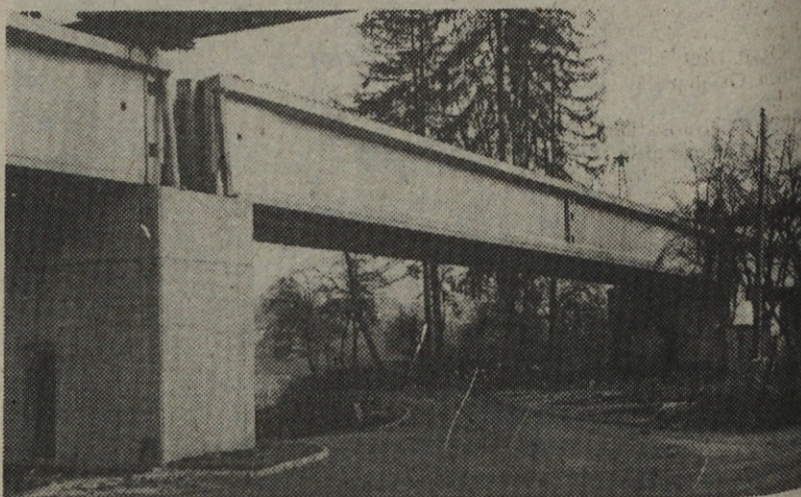
Most za industrijski tir za IMV v Novem mestu

V Industriji motornih vozil v Novem mestu so že dalj časa razmišljali, kako naj zmanjšajo stroške prevoza avtomobilov in stanovanjskih prikolic iz svoje tovarne na železniško postajo, ki je na drugem koncu mesta. Da bi se izognili tem stroškom in predvsem tudi gneči na novomeških ulicah, so se odločili izgraditi industrijski tir do svoje tovarne. Da bi le tega lahko speljali do tovarne IMV je potrebno izgraditi most, ki bo povezoval tovarno in obstoječi železniški tir.

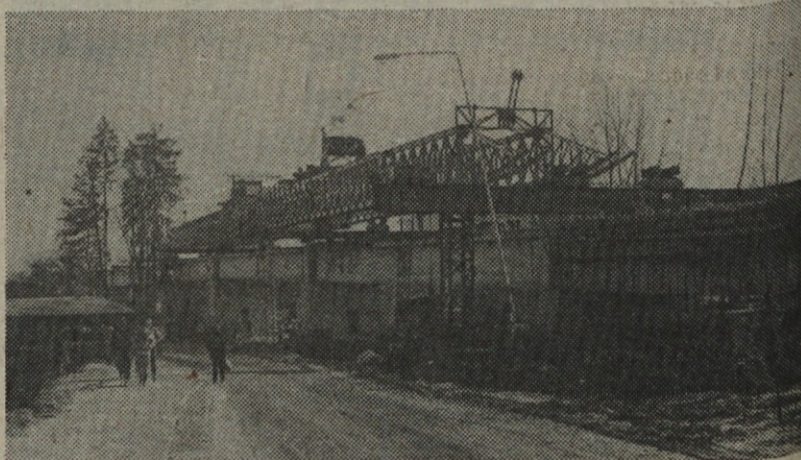
Most bo dolg 560 metrov in bo stal na 14 stebrih. Najvišji stebel bo okoli 18 metrov nad nivojem terena. Sedaj poteka montaža nosilcev in preostalo je samo še pet polj za montažo, ki bo končana do sredine marca. Na vsako polje pridejo štirje nosilci, od katerih vsak tehta 90 ton. Skupaj bo montirano 52 nosilcev.

Po rezultatih raziskave terena Geološkega zavoda Slovenije naj bi zadostovala dva dneva za izkop ene jame pilota. Ko so pa delavci tozda Nizke gradnje začeli z izkopom, so prišli na tako trdo skalo, da tudi štirje dnevi niso zadostovali za en pilot. Zato se je ta del gradnje podaljšal in je tudi prvotno postavljen rok za dograditev mostu, 29. novembra, podaljšal do 1. maja letos, ko naj bi zapeljali prvi vlak po industrijskem tiru do tovarne IMV.

C. PAVLIN

Prvi vlak naj bi zapeljal do tovarne IMV že 1. maja

S posebno jekleno konstrukcijo prevažajo nosilce do mesta montaže

Februar je bil s toplim vremenom zelo ugoden za gradbince

prvimi izkopi odkrili bogata najdbišča iz rimskih časov, ki predstavljajo pomembno verigo v zgodovini Ljubljane.

Izkop je bil tudi dokaj zahteven. Zaradi močnega konglomerata je bilo potrebno tudi miniranje. Vendar so minirali z majhno intenziteto zaradi položaja gradbišča v strogem centru mesta. Sedaj je ostalo še nekaj izkopa, ki ga bo skupaj okoli 90.000 kubikov. Poleg preostalega izkopa delavci že delajo tudi na betoniranju tretje in četrte kleti.

Zaradi ugodnega vremena na začetku februarja se dela normalno ne glede na to, da je zimski čas, pred tem pa je večkrat prišlo tudi do zastojev, saj v hudem mrazu, ko je vse zmrzovalo, tovornjaki niso mogli odvažati materiala iz gradbene jame, ker je izredno strma dovozna pot poledenela.

Prvo etapo graditve ploščadi bodo izvedli v dveh fazah. Prva faza bo

Poročilo o stanju varstva pri delu v Gradisu za leto 1979

Gibanje nesreč pri delu

V letu 1979 je bilo v DO povprečno zaposlenih 8437, (vključno z učenci) od teh pa se je pri delu poškodovalo 646, (na poti 27), ali skoraj 8 %. Poškodovan se je vsak 13,06, vsak poškodovani pa je povprečno болоval za poškodbo 14,72 dni. Če te podatke primerjamo s podatki iz zadnjih let vidimo, da se je poškodovalo več delavcev (torej večja pogostost), da pa je vsak poškodovani болоval manj dni kot ostala leta, torej beležimo manjšo resnost. Ostali primerjalni podatki so podani v tabeli I.

Iz podatkov za leto 1979 je tudi razvidno, da se na delu ni pripetila nobena smrtna nesreča, bila pa je ena smrtna nesreča na poti (med delovnim časom). Med gradbenimi TOZD ima najboljše rezultate GE Ravne, kjer je bilo 24 nesreč (1 na poti) in 324 dni bolovanja, druga najboljša TOZD med GE je Koper, sledijo pa Lj-okolica, Maribor, Celje in Nizke gradnje.

Najslabše rezultate med GE ima GE Ptuj (32 nesreč in 877 dni bolovanja), nato pa sledita Jesenice in Ljubljana. Med obrati in ostalimi proizvodnimi TOZD ima najboljše rezultate SPO, kjer je bilo 52 nesreč in 538 dni bolovanja, nato pa sledijo KO Ljubljana, KO Maribor, OGP, LIO Škofja Loka in Železokrivnica. Ostali podatki so razvidni iz tabele I.

Glede pogostosti ima med proizvodnimi TOZD najboljše rezultate TOZD GE Ravne (poškodovan se je vsak 20) najslabše pa TOZD GE Ljubljana (poškodovan se je vsak 8,5).

Glede resnosti ima najboljše rezultate GE Koper (8,44 dni bolovanja), najslabše pa Gradnje Ptuj (27,4 dni), vendar je treba pri tem pripomniti, da je več kot tretjino dni bolovanja odpadlo na enega samega poškodovanega.

Nesreče na poti

Nesreč na poti je bilo v letu 1979 27, med njimi je bila ena smrtna, ko se je v Iraku smrtno ponesrečil ing. Sobočan Ivo.

Nesreče po vzrokih

Pri pregledu vzrokov nesreč vidimo, da je bilo 65 padcev z višine (10 %), 84 padcev na tleh (13 %), 162 padcev materiala, orodja itd. (25 %), 13 nesreč pri prenašanju bremen (2 %), 13 nesreč na krožni žagi (2 %), 65 nesreč na raznih strojih (10 %), in 247 nesreč z raznimi drugimi vzroki (38 %).

Nesreče po vrstah poškodb

Pri analizi poškodb je bilo ugotovljeno, da je bilo v letu 1979, 208 poškodb nog (32 %), 117 poškodb rok (18 %), 156 poškodb prstov (24 %), 39 primerov poškodb glave (6 %), 39 poškodb oči (6 %), 6 poškodb hrbta (1 %), 84 poškodb drugih delov telesa (13 %).

TOZD Frankfurt in DE Amara II

Iz TOZD Frankfurt nimamo vseh po-

trebnih podatkov o nesrečah pri delu, vendar so vse nesreče evidentirale tiste TOZD, katerih delavci so se poškodovali.

Pomoč delavcem ob nezgodi

Odbor za varstvo pri delu je v letu 1979 odobril 551.300 din pomoči delavcem, ki so postali invalidi zaradi nesreč, oziroma svojcem umrlih delavcev (umrli izven dela, oz. v prometnih nesrečah).

Pomoč je bila odobrena naslednjim delavcem, oz. njihovim svojcem:

Pejić Živko, GE Jesenice,
Vehar Albin, GE Koper,
Križaj Leopold, LIO Škofja Loka,
Lebar Martin, GE Maribor,
Lukovnjak Simon, GE Maribor,
Perhoč Josip, GE Maribor,
Pohorec Franc, GE Maribor,
Cedilnik Rado, LIO Škofja Loka,
Softić Džemal, GE Celje,
Kapljić Stjepan, GE Maribor.

Istočasno so tudi zavarovalnine iz istega naslova izplačali odškodnino v višini 680.978 din. Skupaj so torej naši delavci (oz. družine umrlih) dobili 1.232.278 din odškodnine.

Glede na stanje varstva pri delu je naša nadaljnja naloga, da storimo vse, da bi se število nesreč zmanjšalo, da bi se zmanjšala resnost in da bi varstvo pri delu resnično postalo del tehnološkega postopka.

BOŽO ŠEF, var. ing.

TABELA I. (Podatki o st. nesreč in o bolovanju za nesreče za posamezne TOZD za leto 1979)

Zap.		Štev.	Dnevi prebiti	Dejansko opravljene		Štev. poškodb			Poškodovani - Povprečno dni val se je bolezn.		
št.	TOZD	zaposl.	na delu	ure	Smrt	Ostalo	Skupaj	dni	%	vsak	za poškodbe
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1.	GE Celje	812	157.229	1.496.743		67/1	71	846	0,54	12,12	11,92
2.	GE Ptuj	297	57.646	478.349		32	32	877	1,52	9,28	27,41
3.	GE Koper	262	49.172	478.527		21/4	25	211	0,39	12,48	8,44
4.	GE Jesenice	745	141.915	1.361.145		71	71	1.487	1,04	10,49	20,94
5.	GE Ljubljana	724	136.840	1.282.612		85/4	89	1.380	1,01	8,52	15,55
6.	GE Lj.-ok.	611	117.678	1.646.950		47/1	48	568	0,50	13,00	11,83
7.	GE Maribor	1.222	229.887	1.967.811		78/2	80	1.216	0,53	15,67	15,20
8.	NG Maribor	582	106.840	1.009.064		47/3	50	649	0,60	12,38	12,98
9.	GE Ravne na Koroškem	492	91.105	827.414		23/1	24	324	0,33	21,39	13,50
10.	KO Lj.	268	48.830	446.548		19/1	20	262	0,54	14,11	13,10
11.	KO Mar.	278	50.826	456.465		30	30	282	0,56	9,27	9,40
12.	LIO Škofja Loka	312	54.456	502.876		31/2	33	432	0,79	10,07	13,09
13.	OGP Lj.	282	52.453	498.530		32	32	341	0,65	8,81	10,66
14.	SPO Lj.-Mb.	640	124.482	1.253.545	/1	46/5	52	538	0,43	13,91	10,35
15.	Železokr.	126	22.735	205.866		11	11	313	1,38	11,46	28,46
16.	Biro Lj.	70	14.870	129.789		—	—	—	—	—	—
17.	Biro Mar.	44	9.225	82.742		—	—	—	—	—	—
18.	Skup. sl.	309	51.779	457.414		5/1	6	166	0,32	61,80	27,67
19.	Interna b.	32	6.579	55.726		—	—	—	—	—	—
20.	UDD	51	9.990	88.056	—	—	—	—	—	—	—
21.	Fran. Amara	278	ni podatkov								
	SKUPAJ	8.437	1.534.537	14.135.181	/1	646/27	674	9.922	0,65	13,06	14,72

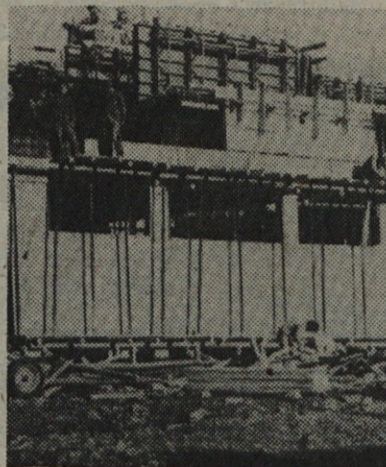
TABELA II
(lestvica najuspešnejših TOZD glede na % bolovanja za nesreče)

TOZD	%
1. GE Ravne	0,33
2. GE Koper	0,39
3. SPO	0,43
4. GE Lj.-okolica	0,50
5. GE Maribor	0,53
6.—7. GE Celje	0,54
6.—7. KO Lj.	0,54
8. KO Maribor	0,56
9. GE Nizke gradnje	0,60
10. OGP	0,65
11. LIO Škofja Loka	0,79
12. GE Ljubljana	1,01
13. GE Jesenice	1,04
14. Železokrivnica	1,38
15. GE Gradnje Ptuj	1,52

% dobimo z razmerjem št. dni bolovanja za nesreče in številom dni prebitih na delu.

TABELA III

Tabela prikazuje statistične podatke za GIP GRADIS (št. nesreč, št. dni bolovanja in % zaradi bolovanja) za obdobje od 1956 (ko so se pričeli zbirati podatki) do 1979. leta.

Zap. št.	leto	nesreč	zaposl.	pogo.	resnost
1.	1956	666	3.827	5,75	14,57
2.	1957	753	4.298	5,71	12,01
3.	1958	950	4.756	5,00	11,59
4.	1959	988	5.309	5,37	11,48
5.	1960	768	5.129	6,68	13,33
6.	1961	625	4.918	7,87	13,31
7.	1962	656	4.750	7,24	14,04
8.	1963	675	5.206	7,92	12,59
9.	1964	826	5.724	6,93	12,71
10.	1965	572	4.512	7,89	14,55
11.	1966	490	4.055	8,28	13,73
12.	1967	427	4.091	9,58	13,73
13.	1968	407	4.035	9,91	16,45
14.	1969	384	4.310	11,22	15,40
15.	1970	447	5.066	11,33	13,73
16.	1971	493	5.571	11,30	15,80
17.	1972	387	5.188	13,40	17,26
18.	1973	471	5.428	11,52	16,94
19.	1973	442	6.164	13,95	17,53
20.	1975	476	6.969	14,64	19,09
21.	1976	469	7.463	15,91	16,80
22.	1977	511	7.725	15,11	19,40
23.	1978	474	7.818	16,49	19,54
24.	1979	646	8.437	13,06	14,72

Razstavo umetniške fotografije Lada Jakše na skupnih službah je odprl predsednik sindikata Zvone Žagar

Razstava umetniške fotografije Lada Jakše

Delavci skupnih služb smo letos počastili naš kulturni praznik, Prešernov dan z razstavo umetniške fotografije Lada Jakše. Razstavljene slike želijo simbolično predstaviti nekaj pogledov na gradnjo, gradbeništvo in nanj vezana likovna razpoloženja. Vsebinsko gredo od osnovnih elementov (pesek, zemlja, kamen, les) preko njih delovne sinteze (cesta, pločnik, hiša) v zgradbi, do njenih prebivalcev in njihovega odnosa do okolja.

Fotografije nimajo namena dokumentirati, temveč skušajo na videz običajne, nepomembne predmete in prizore pogledati z likovno in vsebinsko svojstvenega zornega kota, jim dati poetičen pomen ali poudariti njihov družbenokritični značaj.

Lado Jakša je doštudiral na filozofski fakulteti, oddelek za zgodovino umetnosti, in na Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje. Svobodni je umetnik, glasbenik — član skupine »Sončna pot«, član fotografe Šolt Ljubljana. O umetniški fotografiji in svojem gledanju na le-to je povedal tole: »S fotografijo, ki mi poleg glasbe postaja vse pomembnejši način osebne izpovedi, se intenzivno ukvarjam približno štiri leta. Tako sem jeseni 1977 že imel prvo samostojno razstavo fotografij v galeriji Emonska vrata v Ljubljani, kjer sem skušal povezati sliko, glasbo in besedo v celoto.

Fotografija mi pomeni neizbrisne trenutke, ko je človek prežet z

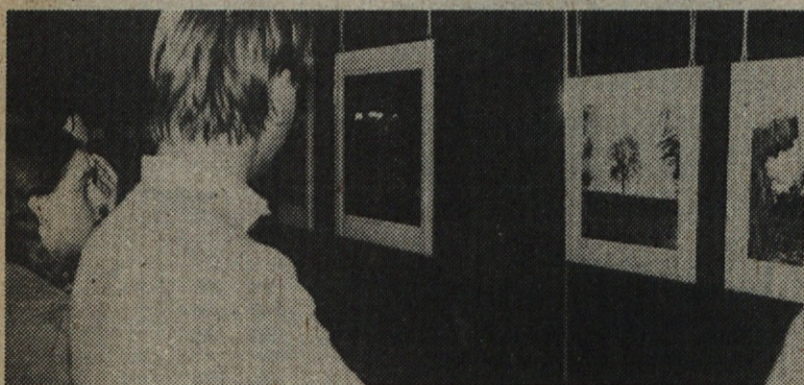
malim delcem celovite skladnosti narave, skozi katerega doživlja ves smisel in čar obstoja.

Z umetniško fotografijo bi rad vzbudil odprtost za male, navidez nepomembne stvari, ki pa imajo, kot nepogrešljivi delci te celote, izjemen pomen. Medtem, ko so »velike življenjske sreče« skoraj vedno nedosegljive, so drobne radosti, doživetja utrinkov trenutka in sveta okoli nas, tisto VSE kar tedaj res imamo. Če jih znamo polno in iskreno doživeti, lahko najdemo »veliko srečo« prav v tem navdihu trenutka in malih stvari, ki nas obdajajo.

Ob otvoritvi razstave je predsednik IO sindikata Zvone Žagar povedal tudi tole: »Za širši družbeni prostor najbrž ne bi bilo težko naštetati nekaj največjih dogodkov, pomembnih za dvig naše kulture, vendar, ali bi to lahko storili za naš prostor v Gradisu? Težko.

V nenehnem prizadevanju za večje gospodarske dosežke in večjo produktivnost, pa ne nazadnje tudi za višje osebne dohodke, smo odrinili boj za kulturne dobrine vstran in le občasno posegamo bolj ali manj posamezno, tudi po teh vrednotah. Moramo se zavedati, da je tudi kultura nekaj, kar mora spremljati naš vsakdanjik in da končno tudi prizadevanja na kulturnem področju pomagajo, da plemenitimo prizadevanja v sami proizvodnji in z dvigom kulturne ravni delavca dvigujemo tudi raven njegove zavesti.«

C. PAVLIN

Razstavo so si ogledali tudi številni obiskovalci skupnih služb

Kako v ambulantah skrbimo za stabilizacijo?

Pozdravljamo stabilizacijo, če bo zares posegla v vsako dejavnost — vsak kotiček našega družbenega življenja in dela.

Danes se spomnimo le ene od teh možnosti. Naše čakalnice pred zdravniškimi vrati so pogost vzrok tolikim negativnim pojavom, ki imajo občutne daljnosežne posledice.

Skoraj vse so si podobne, po vonju, ogromni množici bolnikov, kroničnih obiskovalcev in iskalcev bolniških staležev, nestrpnosti, preklinjanju, nerganju čez zdravniški personal, netočnost uradnih-ordinacijskih ur, neažurnosti in neprijaznosti medicinskega osebja, če si dovoliš vprašanje več. Skoraj, da je situacija bolj žalostna kot pa na železniških postajah.

Netočnost delovnega časa je kronična bolezen skoraj vseh ambulant. Številne prekinitve — malica in podobno se zavlečejo tudi preko cele delovne ure.

Nemogoče je pri tako kratkem času 3—4 ur temeljito in strokovno delati. Ni časa za boljše preverjanje, zato tudi staležev nihče več ne daje z vsem preverjanjem medicinskih izsledkov in glede na ekonomičnost.

Prepričan sem, da bi se v slučaju, ko bi šla vsa boleznina od 1. dne staleža dalje iz sklada soc. zavodov in ne več iz skladov podjetja (do 30 dni), bi bolniški staleži padli za

50—60 %, ker takrat bi se morali vprašati tudi po materialni bazi, ki jo danes stihijsko zanemarjamo.

Selekcija bolnikov in nebolnikov bi takoj prišla do izraza. Zdravi le-nuhi naj se vrnejo v proizvodnjo, zdravniki pa naj več svojega strokovnega znanja in časa posvetijo pravi bolnikom.

Milijoni in milijarde se trošijo za bolniške staleže! Koliko tega denarja lahko vrnemo proizvodnji, to-stim skladom, ki so prazni in ki jih družba krvavo potrebuje!

Tu so ogromne rezerve za oživljanje naše stabilizacije. Tu moramo napraviti energični poseg, če ho-čemo zares spoštovati, delati in ži-veti v letu stabilizacije.

Kdorkoli od nas, tudi novinarji, naj si pridejo ogledati razmere naših čakalnic!

Koliko izgubljenega časa, koliko človeku nedostojnih razmer in ko-liko denarja je vse to stalo našim družbo!

V mislih sem imel čakalnice naših TOZD v Mariboru in okolici in tudi drugje situacija ni boljša. Koliko se zdravniki, ki so zadržani za posamezne TOZD, resnično posvetijo zdravju naših delavcev in kje so vidni uspehi teh prizadevanj? Raz-zmere se ne popravljajo, postajajo vse težje in nemogoče. Poiščimo izhod iz slepe ulice!

JANI KLANČAR

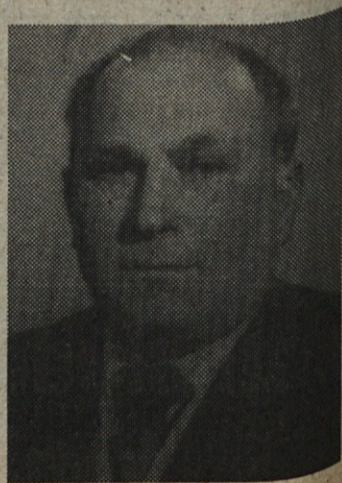
V slovo

Več kot 30 let je, odkar je v naš kolektiv vstopil Avgust Skrt. Svoje delo je začel na gradbišču hidroelektrarne Moste, nato pa je vse do upokojitve delal po raznih gradbiščih naše TOZD GE Jesenice. Žal pa svojega zasluženega delovnega počitka ni dolgo užival, saj je 25. januarja 1980. umrl.

V času zaposlitve je bil zelo priden, vesten, požrtvovalen in strokovno zelo sposoben VK miner — strelni mojster, zato je naše člane kolektiva vest o njegovi prerani smrti zelo pretresla. S trudom pridobljeni prihranki so omogočili njemu in njegovi ženi Tilki, da sta si ustvarila prijeten dom v Kanalu na Primorskem, kamor sta se preselila po njegovi upokojitvi. Žal pa kruta usoda ni dovolila, da bi sadove svojega dela zakonca skupaj še dolgo uživala, čeprav sta si to tako zelo želela.

Kolektiv jeseniškega Gradisa bo Avgusta Skrta — Juštota obdržal v

najlepšem spominu, družini pokojnega pa izrekamo globoko sožalje. Člani kolektiva TOZD GE Jesenice

Pot v Rateče

Mogoče je pa vmes kdo kandidat za bodoče olimpijske igre

Prvič z Gradisom na smučarski tečaj

Komisija za šport in rekreacijo pri konferenci OOOZS v GIP GRADISU je v letošnjem letu prvič vnesla v svoj plan in program organiziran smučarski tečaj. Na osnovi razpisa, ki je bil objavljen v Gradisovem vestniku v mesecu septembru se je prijavilo 34 naših delavcev, od katerih se je 25 tega tečaja tudi udeležilo. Če pogledamo, kaj je vzrok, da so se ostali odpovedali, vidimo pri vseh enako: to je preobremenjenost in nenadomestljivost teh delavcev na delovnih mestih.

Smučarski tečaj je bil organiziran od 11. 2. 1980 do 17. 2. 1980 v Gozd Martuljku. Cena tečaja za naše delavce je znašala okoli 1.250, din, sami pa so plačali tudi prevoz do Gozda Martuljka in nazaj. Vse ostalo (stroški žičnice in učiteljev) pa so plačale OOS v TOZD, oziroma DSSS.

Prvi dan, ko smo se vsi zbrali, smo takoj začeli delo po predvidenem programu. Na smučišču smo se razdelili v tri skupine: popolni začetniki, osnovni tečaj, in nadaljevalni. Za vse skupine smo imeli tudi ustrezne voditelje, oziroma učitelje smučanja. Naslednje dni je tečaj potekal za prvi dve skupini na smučiščih Gozda Martuljka, nadaljevalna šola smučanja pa je svoj program vadila na smučiščih v Kranjski Gori.

Prvi dve skupini sta delali po programu osnovne šole smučanja, od

privajanja na sneg, blagega smuka naravnost, smuka poševno, pluzenja do osnovnega zavoja šole smučanja. Tretja skupina je delala po programu nadaljevalne šole smučanja od širokega vijuganja, hitrega vijuganja, paralelnega zavoja od brega, paralelnega zavoja od brega s prestopanjem, vijuganja po gribinah, do terenskega skoka.

Med tečajem smo imeli v popoldanskem oziroma večernem času tudi obilo možnosti za druge razne rekreativne aktivnosti, od kopanja v zimskih bazenih, kegljanja do teka za smučeh.

Za zaključek tečaja smo organizirali tudi tekmovanje po skupinah in ravno na tem tekmovanju smo videli uspeh tečaja, kajti vsi tečajniki iz vseh skupin so zakoličeno progo v veleslalomu prevozili dvakrat po strmini in sami prišli do prepričanja, koliko so se v tem kratkem času naučili.

Nekatere med temi začetniki smo potem že čez en teden lahko videli na Starem Vrh pri Škofji Loki, ko so nastopili za svoje ekipe na Gradisovih zimskih igrah in uspešno zastopali TOZD kot rekreativci tekmovalci.

S tem, ko smo letos poskušno izvedli to akcijo, smo videli, da kakšen odmev, oziroma odziv smo nalezli. Mnenja in stališča mnogih so si

Avtobus se je škripajoče zvijal in majal po vijugavi cesti, prenapolnjen z mladimi smučarji. Med vožnjo nam ni bilo dolgočas, saj so bili med nami kar v redu fantje, ki so nas vso pot zabavali. Torej lahko rečemo, da smo srečno in dobre volje prišli — v Rateče, kjer smo preživeli čudovit teden. Začelo se je naše učenje smučarskih veščin. Nekateri smo prvič stali na smučeh, nekateri pa so za to imeli priložnost že prej. Seveda ne morem reči, da je vse potekalo brez zapletov. Tisti dan, ko smo prišli, nam je tovariš Alojz pripeljal smučarsko opremo. Tisti, ki smo bili prvič na smučanju nismo znali pritrditi smuči na noge, vendar smo se počasi vsega naučili. Težko smo čakali naslednji dan, ko smo že stopili na smučišče. Nato so se zvrstili dnevi od katerih je bil vsak naslednji lepši od prejšnjega.

Stanovali smo v kmečkih hišah, kjer smo se zelo dobro počutili, saj je bilo življenje v teh samotnih a lepih krajih zelo prijetno.

Na smučišče smo se vsak dan vozili z avtobusom. Tam smo se pet ur učili smučanja, vmes pa smo imeli pol ure časa za malico.

Razdeljeni smo bili v skupine, vsaka skupina pa je imela svojega

enotna, da bodo v prihodnjem letu morali biti ti tečajniki številnejši, kajti kandidatov po tozdih bo resnično veliko.

Če navedemo še naše strokovno stališče do tega, vidimo, da smo v Gradisu precej pozno začeli s temi akcijami in če hočemo stanje popraviti, moramo vsi, ki delamo na telesnokulturnem področju v Gradisu, sistematsko in organizirano pristopiti k tem in podobnim akcijam.

Delo in možnosti vseh nas pa bi bile precej lažje, če bi lahko koristili naše kapacitete v domu na Pohorju, ali če bi začeli razmišljati z gradnjo, oziroma z najemom doma nekje v okolici Kranjske Gore; poleg večjih delovnih organizacij (in tudi veliko manjših) smo eden redkih kolektivov, katerih delavci morajo za zimsko letovanje odšteti velike denarce v hotelih, ne pa preživeti dopust v svojem domu. Naš dom na Pohorju je za tako velik kolektiv, kot je Gradis, že zdavnaj premajhen.

Org. športne rekreacije
POLAJNAR ALOJZ

voditelja. Pod voditeljevim vodstvom smo lepo napredovali in osvojili osnove smučanja. Tudi hrana je bila zelo dobra. V glavnem domače jedi, smo dobivali že servirane na mizi. Vsakdo je lahko pojedel kolikor je mogel. Nekdo iz naše skupine, ki je bil »posebno lačen« je zadnji večer dobil krof, ki je bil namesto sladkorjem posut z moko. Zares smo se imeli lepo, saj smo vse dni preživeli v naravi, na svežem zraku. Toda neusmiljeno se je bilih čas odhoda. Čeprav neradi smo se morali vrniti.

Ostalo pa nam bo pridobljeno znanje in spomin na prijateljstva, ki so se razvila. Na koncu se iskreno zahvaljujem tovarišu Alojzu, ki je vestno skrbel, da smo imeli vse kar smo potrebovali. Zahvaljujem se tudi našemu podjetju GIP Gradis, ki nam je ta tečaj omogočilo.

Na svidenje v prihodnjem letu, ko bo morda še več smučarjev — začetnikov prišlo na tečaj.

CMREČAK SLAVKO

Frankovo vas. 60
64220 Škofja Loka

Nagradna križanka v današnji številki

Med tiste, ki bodo poslali izpolnjeno križanko do 1. aprila 1980, bomo razdelili naslednje nagrade:

1. nagrada 300 din
2. nagrada 200 din
3. nagrada 100 din

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite na naslov:

Uredništvo Gradisovega vestnika, GIP GRADIS Ljubljana, Šmartinska 134 a, Ljubljana.

Rešitev nagradne križanke iz prejšnje številke:

VODORAVNO: P. SP, okarina, stranica, tapison, erotoman, Arosa, AVNOJ, tara, PAL, raka, Jerome, LVOV, SS, Ankara, Jana, Pandit, Ital, AN, sraga, kavč, RE, Časl, romb, Njemen, lesar, hotentot, ski, Aga Kan, S, PA, lake, Usuri, noga, Aramis, RA, piroga, Marin, kotalkar, N, NM, Samos, GE, ost, jeti, pravoslavka, aleja, Avar, oljar, karat, Nara, Gaeta.

Izrečani so bili naslednji naši delavci: 1. Ravnikar Melita, Ptujka 21, Ljubljana (300), 2. Škerlak Jelka, Gradis KO Ljubljana (200) din), 3. Nada Reja, Volfova 8. Ljubljana (100).
Čestitamo!

GRADISOV VESTNIK izdaja organizacija združenega dela gradbeno industrijskega podjetja Gradis v Ljubljani. Izhaja mesečno v 9800 izvodih. Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Loti Vodopivec, Franjo Štromajer, Ivanka Pogačnik, Vinko Damjan, Štefan Žemva, Vinko Koletar in Nada Muminović. Glavni in odgovorni urednik Lojze Cepuš. Tehnični uredniki: Matija Krnc. Tiska: Tiskarna Ljudskopravica v Ljubljani. Naslov uredništva: GIP Gradis Ljubljana, Šmartinska 134 a, Ljubljana.

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL: MARIO H.	Y	PLINSKA ZMES V ATMOS- FERI	B	ŠMUCARSKI KLUB KRATICA ZA OSREDNJI	IVAN DOLNICAČ	PRED LETI ODLIČEN HOKEJIST IZ ČSSR	LUKA V JORDANIJI	METER	LITIJ	X	PREDIVALEC ŠPANSKE POKRAJINE	OČETUJAVA	"NOVI SVET"
VRSTA DEFORMA- CIJE RAVNE PLOSKEVE								HOMER- JEVA PESNIŠEV					
NIK								OZD TAR. BORU DONOSNOST					
KRALJEVI NAMESTNIK V PERZIJI					IGRALEC ULAQA GOEDNI SADEŽI				ZNAJKA AN. GRAB. STROJEV VOJVOD. ŠAHIST				
TURISTIČ. KRAJ PRI OTATJI				REDKO MOŠKO IME PERMAT ALBIN					OKR. ZA GORNJI PRIPADNIK ZAH. DRUŠT REDA				
LITER		HESTO OD DONU V ZSSR	POŠIGALEC IZ STRASTI SUŠICA					SPONE PRIPADNIK INDIJ. PLE- MENA V ZDA					
PRISTAŠ PROSLULE ORJUNE					BARIJ POLJSKI NOGOMETAS		PARIAK, KI SE JE POTOPIL NA 4. VOJNJI PREVENTIVA V MEDICINI						
OSEBA, KI JE PREŽIVE- LA "VESOL- POTOP"				VRSTA NEVRE- TENČARJEV HABŠARSKO B. IME					POJAV NA RAZBURKA- JI VODI TELUR				
GRADIS -35-	JUNAKINJA NEKDOJEV. ROMANA CEYLON				HESTO V VOJVODINI								GRADISOV VESTNIK
KRŠČANSKI ASKET IZ 5. stoletja					ŠPORT, KI GA GOJIJO V V. B. IN ZDA					FORMIRANJE VZPOSTA- VITEV	KEMIČNI ELEMENT (HMOŽ.)	OČE	
UMETNIŠKI SLOG IZ 18. stol.					ZANANA AMERIŠKA UNIVERZA V NOV. HAVHU				OTOK V OTDOLJU TUAMOTU				
MOŠKO IME				NAJVEČJE HESTO V NIGERIZI	NEOBDE- LANA ZEMLJA	GRADIS -35- RADIJ	TAJNISTVO ZA NOTRAH. ZADEVE		SVOJINA UMRLI AN. TENORIST, MARIO				
LUXEMBURG	NOVO- ZELANDSKI DOMACINI	DANSKI OTOK PLANDTA BOŠNI			LJUBLJAN- LOKAL PARADIŽ			SEZNAM					
CITROENOV AVTO				KOŠARČAR B. Z. PARIZIANA NILETA LIJKA				NIELSEN PRED LETI ODLIČEN JAN TELOVADEČ					TOVARNA V KOČEVJU
OBLIKA PRIZNANJA ZA IZRED ZASLUGE						HAPADI NA POLITIČNE OSEBNOSTI AVTO FOTO DRUŠTVO							
ŽALIVO DRANSKO DELO							ZAPORED- NA SAMO- GLASNIKA	NEW ZELAND OKR. ZA "GLEJ"		SUKANEC LAJHNER OTO			
POGORJE V BURMI					REDKEJŠE ŽEN. IME								
SUMERSKA BOGINJA PLODNOSTI					OSREDNJI SLOVEN. DNEVNIK				OCET				